

IVANIĆ-GRAD

STRATEGIJA RAZVOJA
POLJOPRIVREDE I
RURALNOG PROSTORA
GRADA IVANIĆ-GRADA ZA
RAZDOBLJE 2023. – 2030. G.

IMPRESSUM

Naziv:	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnog prostora Grada Ivanić-Grada za razdoblje 2023. – 2030. g.
Nositelj izrade:	GRAD IVANIĆ-GRAD Park hrvatskih branitelja 1 10130 Ivanić-Grad http://www.ivanic-grad.hr Odgovorna osoba: Javor Bojan Leš, dr. med. vet., Gradonačelnik
Izrađivač:	T&MC d.o.o. Zelinska 4 10000 Zagreb http://www.tmc-holding.com Odgovorna osoba: Dr.sc. Damir Novotny, prof. v.š, Direktor
Mjesto i godina:	Ivanić-Grad, ožujak 2023. g.

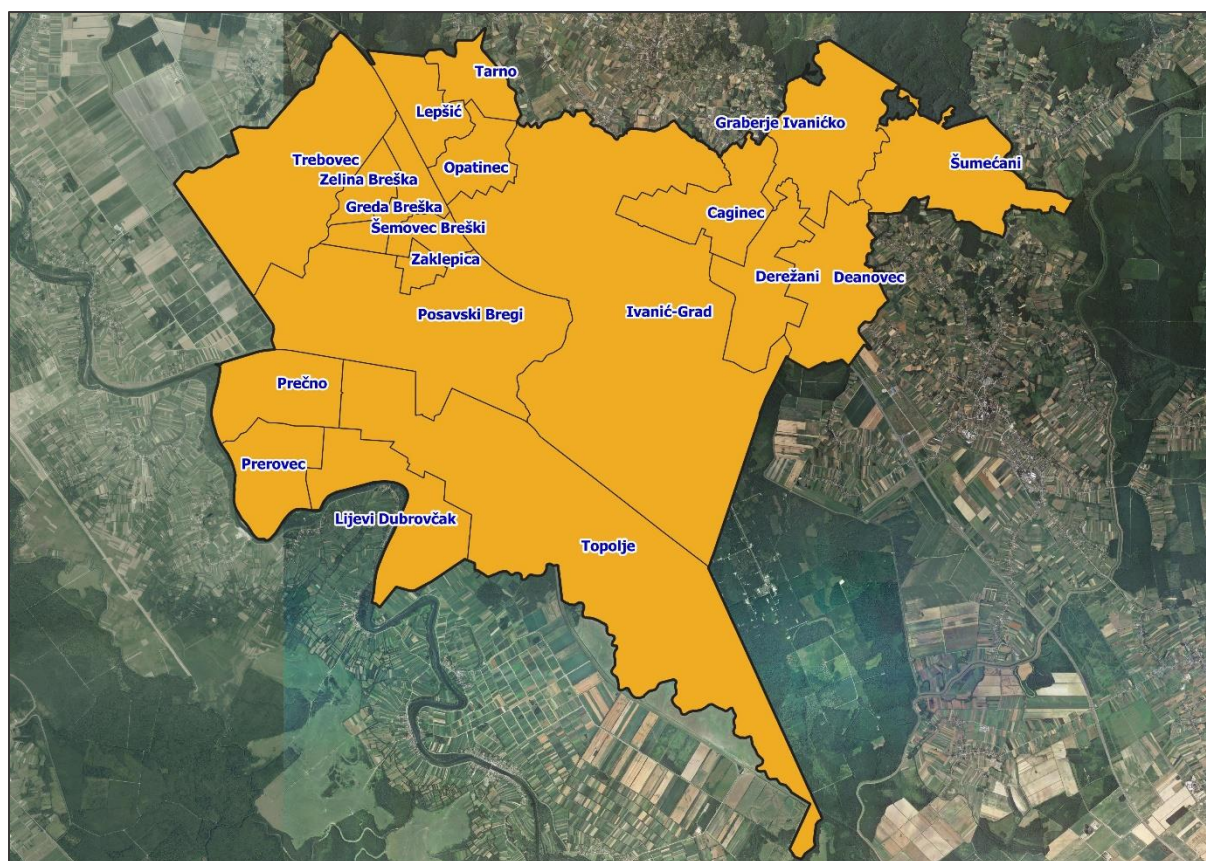
Sadržaj

1. UVOD I SAŽETAK	4
2. STRATEŠKI DOKUMENTI VIŠEG RANGA	6
2.1. STRATEŠKI DOKUMENTI NA RAZINI EU	6
2.2. NACIONALNI STRATEŠKI DOKUMENTI	7
2.3. STRATEŠKI DOKUMENTI NA RAZINI ZAGREBAČKE ŽUPANIJE	10
3. STANJE POLJOPRIVREDE NA PODRUČJU GRADA	13
3.1. RURALNI PROSTOR GRADA	13
3.2. PRIRODNI POLJOPRIVREDNI POTENCIJALI	14
3.3. SADAŠNJE STANJE POLJOPRIVREDNIH DJELATNOSTI	18
3.3.1. <i>Ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo</i>	18
3.3.2. <i>Stočarstvo i peradarstvo</i>	21
3.3.3. <i>Ekološka poljoprivreda i pčelarstvo</i>	23
3.3.4. <i>Šumarstvo</i>	24
3.3.5. <i>Agro-turističke djelatnosti</i>	25
3.3.6. <i>Poljoprivredna i logistička infrastruktura</i>	29
3.3.7. <i>Poljoprivredno-prerađivački kapaciteti</i>	29
3.4. SADAŠNJE STANJE RAZVOJA RURALNIH PODRUČJA GRADA	30
3.5. SWOT ANALIZA POLJOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA NA PODRUČJU GRADA	32
4. RAZVOJNE POTREBE I VIZIJA	33
4.1. STRATEŠKI KONCEPT ZA RAZVOJ POLJOPRIVREDE I RURALNIH PODRUČJA EU DO 2030. GODINE	33
4.2. STRATEŠKI KONCEPT ZA RAZVOJ POLJOPRIVREDE ZAGREBAČKE ŽUPANIJE	34
4.3. STRATEŠKI KONCEPT ZA RAZVOJ POLJOPRIVREDE I RURALNIH PODRUČJA GRADA	34
4.3.1. <i>Strateška vizija i ciljevi razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Grada</i>	35
4.3.2. <i>Glavna načela strateškog upravljanja razvojem u ruralnom prostoru Grada</i>	36
4.4. PRIORITETI INTERVENCIJE U POLJOPRIVREDI I RURALNIM PODRUČJIMA GRADA	37
4.4.1. <i>Prioritet intervencije: Opći uvjeti za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja</i>	37
4.4.2. <i>Prioritet intervencije: Poljoprivredna infrastruktura, inovacije i radna mjesta</i>	38
4.4.3. <i>Prioritet intervencije: Ruralni turizam – agroturizam</i>	41
4.4.4. <i>Prioritet intervencije: Kvaliteta života i stanovanje</i>	42
4.4.5. <i>Prioritet intervencije: Energija i očuvanje okoliša</i>	44
5. PROVEDBA STRATEGIJE RAZVOJA POLJOPRIVREDE I RURALNIH PODRUČJA GRADA DO 2030.	46
5.1. GLAVNE MJERE I PROVEDBENI PROJEKTI	47
6. OVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	57
SLIKE	61
TABLICE	62

1. UVOD I SAŽETAK

Grad Ivanić-Grad (dalje u tekstu: Grad) je jedinica lokalne samouprave (JLS) u Zagrebačkoj županiji s 13.028 stanovnika prema popisu iz 2021. godine. Ukupna površina teritorija Grada Ivanić-Grada iznosi 173,57 km² (17.357 ha). U administrativnom sastavu grada nalazi se 19 naselja: Caginec, Deanovec, Derežani, Graberje Ivaničko, Greda Breška, Ivanić-Grad, Lepšić, Lijevi Dubrovčak, Opatinec, Posavski Bregi, Prečno, Prerovec, Šemovec Breški, Šumećani, Tarno, Topolje, Trebovec, Zaklepica, Zelina Breška (Slika 1).

Slika 1: Područje Grada i gradska naselja

Izvor: DGU, iz Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu RH

Najveći dio područja Grada pripada ruralnom prostoru u kojem postoji raspoloživo zemljište kao temeljni, nikako ne i jedini, činitelj poljoprivredne proizvodnje. Poljoprivredne površine su usitnjene i nedovoljno učinkovito iskorištene za poljoprivredne djelatnosti.

Raspoloživost poljoprivrednog zemljišta, povoljna fizikalna i kemijska svojstva tala te dostupnost vode predstavljaju pretpostavke za razvoj učinkovite poljoprivrede koja bi bila jedan od pokretača ukupnog

ekonomskog i ruralnog razvitka. Spontani razvoj ovog ekonomskog sektora u protekla tri desetljeća nije ostvario željene ishode, osobito ne u usporedbi s usporedivim područjima u blizini velikih urbanih područja u razvijenim zemljama EU. U tom kontekstu postoje veliki potencijali razvoja poljoprivrede na području Grada u narednom razdoblju. Budući da spontani razvojni procesi nisu bili dovoljni, potrebno je planirati odgovarajuće mehanizme intervencije.

Ovaj strateški dokument predstavlja jedan od najvažnijih razvojnih dokumenata Grada, usmjeren prema sektoru poljoprivrede i ruralnom prostoru. U dokumentu su prikazani raspoloživi potencijali, ispitane razvojne potrebe i prilike za razvoj poljoprivrede na području Grada te postavljeni ciljevi i prioriteti intervencije. Na temelju predloženih strateških ciljeva razvoja poljoprivrede na gradskom području, predložene su mjere intervencije i okvir za praćenje.

Mjere intervencije će biti financirane iz fondova ZPP, fondova regionalnog razvoja EU, nacionalnih izvora i gradskog proračuna.

2. STRATEŠKI DOKUMENTI VIŠEG RANGA

2.1. Strateški dokumenti na razini EU

Zajednička poljoprivredna politika EU-a (dalje u tekstu: ZPP) je najstarija zajednička politika zemalja članica, uspostavljena je 1962. godine kao partnerstvo između poljoprivrede i društva te između Europe i njezinih poljoprivrednika. Njezini su ciljevi sljedeći:

- potpora poljoprivrednicima i poboljšanje poljoprivredne produktivnosti, čime se osigurava stabilna opskrba povoljnom hranom;
- zaštita prava poljoprivrednika iz Europske unije na odgovarajuću zaradu;
- doprinos borbi protiv klimatskih promjena i održivom upravljanju prirodnim resursima;
- očuvanje ruralnih područja i krajolika diljem EU-a;
- održavanje dinamičnosti ruralnoga gospodarstva promicanjem zapošljavanja u poljoprivredi, poljoprivredno-prehrambenim industrijama i povezanim sektorima.

Dogovor o reformi ZPP-a donesen je 2. prosinca 2021. godine. Novim propisima, koji se počinju primjenjivati 2023. godine, omogućuje se pravedniji i zeleniji ZPP koji se više temelji na uspješnosti. Njima će se nastojati osigurati održiva budućnost za europske poljoprivrednike, pružiti usmjerenija potpora manjim poljoprivrednim gospodarstvima i omogućiti veća fleksibilnost državama članicama EU-a u prilagodbi mjera lokalnim uvjetima. Poljoprivreda i ruralna područja imaju središnju ulogu u Europskom zelenom planu. Nova ZPP bit će ključan instrument u ostvarivanju ciljeva strategije „od polja do stola” (engl: *Farm to Fork Strategy*) i strategije za bioraznolikost.

Nova ZPP za razdoblje 2023 – 2027. godine postavlja 10 ključnih ciljeva razvoja poljoprivrede i ruralnog prostora u EU. Ciljevi su sljedeći:

1. osiguravanje pravednog dohotka za poljoprivrednike;
2. povećanje tržišne orijentacije i konkurentnosti poljoprivrednika;
3. jačanje položaja poljoprivrednika u lancu opskrbe hranom;
4. borba protiv klimatskih promjena;
5. briga za okoliš i održivo upravljanje prirodnim resursima, kao što su tlo, voda i zrak;
6. očuvanje krajolika i biološke raznolikosti;
7. privlačenje mladih farmera i poticanje generacijske obnove poljoprivrede;
8. poticanje lokalnog razvoja i zapošljavanja u ruralnim područjima, uključujući bio-ekonomiju i održivo upravljanje šumama;
9. zaštita kvalitete hrane i zdravlja; te

10. poticanje znanja, inovacija i digitalizacije u poljoprivredi.

Za financiranje ZPP je u proračunu EU 2021 – 2027. osigurano € 387,0 milijardi. Nacionalni i lokalni sektorski, strateški dokumenti moraju biti usklađeni sa ZPP EU.

2.2. Nacionalni strateški dokumenti

Sukladno Zakonu o poljoprivredi (NN,52/21) i Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN,123/17), Hrvatski sabor je u ožujku 2022. godine prihvatio Strategiju poljoprivrede do 2030. (NN, 26/22) kao dugoročnu nacionalnu strategiju razvoja ovog sektora hrvatske ekonomije. Strategija donosi viziju i plan provedbe strateške transformacije poljoprivrede i ruralnog prostora u Hrvatskoj za razdoblje do 2030. Ovaj strateški dokument predstavlja osnovicu za sve daljnje strateške dokumente u području poljoprivrede i ruralnog razvoja. Strategija definira viziju razvoja i plan transformacije poljoprivrednog sektora u cjelini, uključujući primarnu poljoprivrednu proizvodnju, preradu, distribuciju i tržišne odnose u ovom sektoru. Strategija se nadovezuje na Europski zeleni plan¹.

Strategija definira sljedeću viziju razvoja hrvatskog poljoprivrednog sektora:

„proizvoditi veću količinu visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, povećati otpornost poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene uz održivo upravljanje prirodnim resursima te doprinijeti poboljšanju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima.“

Strategija poljoprivrede do 2030. godine je temeljni sektorski strateški dokument. Strategija predstavlja okvir za intervencije u sektoru u okviru ZPP EU za razdoblje 2023. – 2027. godine. Strategijom su postavljena četiri strateška cilja:

- I. Povećanje produktivnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora;
- II. Jačanje održivosti i otpornosti poljoprivrede na klimatske promjene;
- III. Obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima; i
- IV. Poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru.

Ostvarivanje gornjih strateških ciljeva bi trebalo zadovoljiti petnaest potreba poljoprivrednog sektora i ruralnih područja Republike Hrvatske (Slika 2).

---

¹ Europski zeleni plan je usmjeren prema smanjivanju stakleničkih plinova koji dolaze iz poljoprivrednog sektora, poticanje kružnog gospodarstva, iskorištavanju digitalnih i biotehnologija u poljoprivredi te preobrazbi poljoprivrednog sektora u pokretača lokalnog i ruralnog razvitka, očuvanja okoliša i bioraznolikosti.

Slika 2: Strateški ciljevi i razvojne potrebe sektora poljoprivrede

STRATEŠKI CILJ	RAZVOJNA POTREBA
I. Povećanje produktivnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora	1. Povećati dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje 2. Povećati pravičnost dodjele potpore dohotku 3. Unaprijediti povezanost u lancu od proizvođača do potrošača. 4. Unaprijediti poduzetničke sposobnosti proizvođača u poljoprivredno-prehrambenom sektoru 5. Uskladiti proizvodnju sa zahtjevima tržišta 6. Poticati veće sudjelovanje proizvođača u sustavima kvalitete 7. Unaprijediti vještine radne snage u poljoprivredno-prehrambenom lancu
II. Jačanje održivosti i otpornosti poljoprivrede na klimatske promjene	8. Poboljšati okolišnu održivost poljoprivrednih praksi 9. Unaprijediti usklađenost između proizvodnih sustava i okolišnih uvjeta 10. Više i učinkovitije koristiti instrumente za upravljanje rizicima 11. Unaprijediti funkcioniranje tržišta poljoprivrednim zemljištem
III. Obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima	12. Unaprijediti koordinaciju i komplementarnost između intervencija u ruralnim područjima 13. Unaprijediti javnu infrastrukturu u ruralnim područjima
IV. Poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru	14. Potaknuti ulaganja usmjerena u tehnologiju i inovacije 15. Unaprijediti pristup istraživanjima i razvoju te korištenje znanja i tehnologija u poljoprivrednom sektoru

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede RH

Nacionalna strategija razvoja poljoprivrede do 2030. godine predviđa povećavanje poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj od HRK 20,688 milijardi (€ 2,745 milijardi) na HRK 30,000 milijardi (€ 3,981 milijardi) u 2030. godini kao glavni ishod.

Osim ovog ishoda planiraju se tri pod-ishoda povezanih s povećavanjem produktivnosti rada i povećavanjem dohodaka poljoprivrednika, kako slijedi:

1. Povećavanje produktivnosti i konkurentnosti poljoprivrednog sektora;
2. Jačanje održivosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene; te
3. Obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima.

Intervencijama u izabranim područjima bi se trebala povećati produktivnosti sektora do 2030. godine za 60%, povećavanje udjela prehrambenog sektora u BDP-u za 20% te povećavanje broja mladih poljoprivrednika za 20%. Strategija planira povećavanje dohodaka poljoprivrednih kućanstava i smanjivanje stope siromaštva u ruralnim područjima za 25% (Slika 3).

Slika 3: Pregled očekivanih učinaka Strategije razvoja poljoprivrede do 2030.

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede RH, Strategija poljoprivrede do 2030.

U programskom razdoblju 2021 – 2027. godine iz ZPP EU je za Republiku Hrvatsku osigurana omotnica u vrijednosti € 3,393 milijardi. Iz državnog proračuna Republike Hrvatske je izdvojeno dodatnih € 268,7 milijuna. Dakle, za financiranje intervencije u sektoru poljoprivrede je iz EU i nacionalnih izvora u ovom programskom razdoblju osigurano ukupno € 3,662 milijardi.

Temeljem ZPP i Strategije poljoprivrede do 2030., Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske je izradilo Strateški plan ZPP kojim se raspoređuje korištenje sredstava za financiranje intervencija u razdoblju 2023 – 2027. godina. Strateški plan je programski strateški dokument i temelj za korištenje sredstava europskih poljoprivrednih fondova (EFJP i EPFRR) i primjenu alata i instrumenata ZPP-a (izravna plaćanja, ruralni razvoj, sektorske intervencije). Ovim je planom programirano ukupno 77 intervencija: izravnih plaćanja, sektorskih intervencija te intervencija ruralnog razvoja. Za provedbu SP ZPP do 2027. godine je osigurano iz EU fondova i nacionalnih izvora € 3,662 milijardi (Slika 4).

Slika 4: Financijski okvir za SP ZPP 2023 – 2027.

IZRAVNA PLAĆANJA	% alokacije	OKVIRNI IZNOS (EUR)	RURALNI RAZVOJ	% alokacije	OKVIRNI IZNOS (EUR)
		1.873.851.185			1.486.537.005
Osnovna potpora dohotku	47	880.710.057	Klima, okoliš i ostale obveze upravljanja (obavezna mjera) + specifična ograničenja zbog obveznih zahtjeva	34,05	506.165.850
Dodatna preraspodijeljena potpora	10	187.385.119	Dobrobit životinja	4,03	60.000.000
Dodatna potpora za mlade poljoprivrednike	2	37.477.024	Područja s prirodnim ograničenjima	20,20	300.000.000
Dobrovoljni programi za klimu i okoliš (eko-sheme)	25	468.462.796	Ulaganja	19,52	230.496.438
Proizvodno vezana potpora	15	281.077.678	Mladi poljoprivrednici	7	104.057.590
Zaokruženi iznos za male poljoprivrednike	1	18.738.512	Upravljanje rizicima	6,70	100.000.000
SEKTORSKE INTERVENCIJE			Suradnja	6	89.192.220
Vinska omotnica		52.050.000	Razmjena znanja i iskustava; inovacije	2,5	37.163.425
Pčelarski program		9.566.450	Tehnička pomoć	4	59.461.480
Voće i povrće					

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede RH, SP ZPP RH

2.3. Strateški dokumenti na razini Zagrebačke županije

Skupština Zagrebačke županije je usvojila sljedeće strateške dokumente povezane s poljoprivrednim sektorom:

- Program razvoja pametnih sela u Zagrebačkoj županiji do 2030. – akcijski plan;
- Program razvoja ekološke poljoprivrede u Zagrebačkoj županiji do 2030. – akcijski plan.

Akcijnski plan Program razvoja pametnih sela u Zagrebačkoj županiji do 2030. (dalje u tekstu: Akcijnski plan pametnih sela) definira viziju razvoja pametnih sela Županije:

Seoska područja i seoske zajednice su proaktivne sredine koje lokalnom inicijativom, održivim korištenjem prirodne i kulturne baštine te primjenom inovacija, suvremenih tehnologija i digitalnih rješenja, podižu kvalitetu života stanovnika i stvaraju privlačna mjesta za rad i život.

Temeljem vizije u nastavku su razrađena tri strateška razvojna cilja ruralnog prostora temeljem koncepta „pametno selo“:

1. STRATEŠKI CILJ I: Povećati gospodarsku aktivnost kroz proizvodnju proizvoda i usluga dodane vrijednosti s naglaskom na primjenu ekoloških načela, visokih tehnologija i digitalnih rješenja.
2. STRATEŠKI CILJ II: Podići razinu dostupnosti komunalne, društvene, IK i socijalne infrastrukture te kvalitetu života na područjima seoskih naselja.

3. STRATEŠKI CILJ III: Razvijati osjećaj pripadnosti zajednici te poticati i osposobljavati ljude za aktivno sudjelovanje u lokalnom razvoju i primjenu digitalnih tehnologija u svim fazama i oblicima odgojnog i obrazovnog procesa.

Županija planira do 2030. godine implementirati sljedeće strateške projekte u ruralnom prostoru:

1. Razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa na području Zagrebačke županije;
2. WEB platforma Pametno selo Zagrebačke županije;
3. Seoske IT oaze za digitalne nomade;
4. Infopunkt / digitalna ploča;
5. Pametna sela za zdraviji život;
6. Digitalna poljoprivreda;
7. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije;
8. Primjena pametnih tehnologija u poljoprivredi;
9. Digitalna tržnica proizvoda Zagrebačke županije;
10. Promocija i širenje digitalnih znanja i stvaralaštva;
11. Društveno aktivna lokalna zajednica.

Skupština Zagrebačke županije je u rujnu 2020. godine usvojila Program razvoja ekološke poljoprivrede – akcijski plan do 2030. godine. Ovaj program predviđa ostvarivanje tri strateška cilja do 2030. godine:

- STRATEŠKI CILJ I: Sto posto poljoprivrednih površina pod ekološkim uzgojem;
- STRATEŠKI CILJ II: Sto posto eko-hrane u vrtićima, školama i bolnicama;
- STRATEŠKI CILJ III: U svim restoranima i seoskom turizmu imati eko-jelovnik.

Glavni prioriteti razvoja ekološke poljoprivrede u Zagrebačkoj županiji navedeni su na Slici 5.

Slika 5: Program razvoja ekološke poljoprivrede u Zagrebačkoj županiji do 2030. g. – akcijski plan: prioriteti i očekivani rezultati

Prioritet	Očekivani rezultat
Razvoj sektora za ekološki uzgoj hrane	• Povećanje potražnje za ekohranom • Povećanje količine i raznovrsnosti ekohrane • Osnaženi regionalni lanci opskrbe koji zadovoljavaju potražnju • Informirana javnost o prednostima ekološke proizvodnje • Olakšan ulazak u sektor ekološke proizvodnje • Više ekološki uzgojene hrane u javnom i privatnom sektoru (javna i privatna nabava) • Inovativniji i konkurentniji sektor ekološke poljoprivrede kroz partnerstva, istraživanje i razmjenu znanja
Unaprijeđenje socio-ekonomskih uvjeta sela i poljoprivrednika	• Povećanje profitabilnosti ekološkog uzgoja • Očuvanje kvalitete života na selu i poticanje ruralne ekonomije • Stvaranje radnih mjesta i prilika za izučavanje vještina
Unaprijeđenje stanja okoliša i zdravlja stanovništva	• Otporniji poljoprivredni ekosustav povećanjem bioraznolikosti • Zagovaranje prelaska na niskouglično/kružno gospodarenje • Zadovoljenje potražnje za visokokvalitetnom hranom čija proizvodnja čuva prirodu, okoliš i zdravlje stanovništva • Promicanje zdravog načina života kroz edukaciju i poboljšanje prehrambenih navika

Izvor: Program razvoja ekološke poljoprivrede u Zagrebačkoj županiji do 2030. – akcijski plan

Implementacija je planirana kroz 16 mjera grupiranih u pet skupina:

- Informiranje i edukacija;
- Potpora proizvodnji, preradi i skladištenju;
- Trženje i marketing;
- Stručno-znanstvena istraživanja i obrazovanje; te
- Institucionalna i administrativna potpora.

Planirane su sljedeće glavne provedbene mjere:

- Provođenje sveobuhvatnih edukacijskih programa proizvođača, potrošača i ostalih dionika;
- Uvođenje institucijske kupovine eko-hrane; te
- Osnivanje Centra za razvoj ekološke poljoprivrede (na području sadašnjeg Distributivnog centra za voće i povrće u Velikoj Gorici).

3. STANJE POLJOPRIVREDE NA PODRUČJU GRADA

3.1. Ruralni prostor Grada

Područje Grada kao jedinice lokalne samouprave obuhvaća naselje Ivanić-Grad i 18 manjih ruralnih naselja u kojima, prema popisu stanovništva iz 2021. godine, živi 13.028 stanovnika. Naselje Ivanić-Grad je prema ovom popisu imalo 8.477 stanovnika, odnosno 65% ukupnog broja stanovnika Grada.

Ruralni prostor naslonjen na urbani prostor grada danas ima višestruku ulogu, ne samo onu koja se odnosi na proizvodnju poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, posebice u odnosu na činjenicu da lokalna poljoprivredna proizvodnja ruralnih područja kao primarnog izvora prihoda stanovništva je u opadanju. Ruralni prostori u suvremenom poimanju odnosa ruralno-urbano predstavljaju prostor koji raspolaže potencijalom za visoku kvalitetu življenja, rada i ravnoteže između rada i dokolice. Pri tome je imperativ dostupnost prometne, energetske, vodne, telekomunikacijske, obrazovne, zdravstvene i socijalno-društvene infrastrukture u ruralnim područjima, odnosno dostupnost svih temeljnih usluga koje se odnose na suvremene potrebe stanovnika ruralnih područja.

Grad Ivanić-Grad se sastoji od 19 naselja: Caginec, Deanovec, Derežani, Graberje Ivaničko, Greda Breška, Ivanić-Grad, Lepšić, Lijevo Dubrovčak, Opatinec, Posavski Bregi, Prečno, Prerovec, Šemovec Breški, Šumećani, Tarno, Topolje, Trebovec, Zaklepica, Zelina Breška. Prema Eurostat metodologiji² razvijenoj za definiranje ruralnih prostora, u prvom koraku se promatraju sva područja koja su izvan „urbanih klastera“, a „urbani klasteri“ su nakupine susjednih površinskih jedinica od 1 km² s **gustoćom od najmanje 300 stanovnika po km²** i **populacijom većom od 5.000 stanovnika**. S obzirom na navedeno, prema pregledu podataka iz Tablice 1, vidljivo je da **sva naselja Grada Ivanić-Grada (izuzev naselja Ivanić-Grad) spadaju u ruralna područja**.

² https://ec.europa.eu/eurostat/documents/35209/725063/CH05F01_TT2018.png

Tablica 1: Pregled veličine populacije, površine i gustoće naseljenosti naselja Grada (Popis 2021.)

NASELJE	BROJ STANOVNIKA	POVRŠINA KM ²	BR. STANOVNIKA / KM ²
CAGINEC	518	5,17	100,19
DEANOVEC	507	6,7	75,67
DEREŽANI	214	2,2	97,27
GRABERJE IVANIČKO	549	8,12	67,61
GREDA BREŠKA	165	2,81	58,72
IVANIĆ-GRAD	8.477	43,38	195,41
LEPŠIĆ	35	3,36	10,42
LIJEVI DUBROVČAK	323	7,04	45,88
OPATINEC	284	2,88	98,61
POSAVSKI BREGI	697	18,11	38,49
PREČNO	67	28,14	2,38
PREROVEC	107	4,63	23,11
ŠEMOVEC BREŠKI	69	1,65	41,82
ŠUMEĆANI	391	8,28	47,22
TARNO	43	2,48	17,34
TOPOLJE	102	31,45	3,24
TREBOVEC	327	14,84	22,04
ZAKLEPICA	78	0,78	100,00
ZELINA BREŠKA	75	1,95	38,46

Izvor: DZS / Obrada T&MC

S obzirom na navedeno, vidljiva je potreba upravljanja razvojem ruralnih područja Grada, u svrhu stvaranja održive sinergije urbanog i ruralnih područja Grada, kao i sinergije u odnosu na veće urbane sredine u neposrednoj blizini Grada (Grad Zagreb).

3.2. Prirodni poljoprivredni potencijali

Poljoprivredni potencijal kojeg je moguće koristiti u svrhu ubrzanog i održivog ruralnog razvoja temelji se primarno na poljoprivrednom i šumskom zemljištu, koje zauzima 57,40% ukupne površine područja Grada (Tablica 2).

Tablica 2: Prirodni poljoprivredni potencijal Grada – površine

UKUPNA POVRŠINA GRADA	ŠUME	POLJOPRIVREDNO ZEMLIŠTE		
		Ukupno	Privatno	Državno
17.357 HA	4.265 ha	9.956 ha	7.191 ha	2.775 ha
100,00%	24,60%	57,40%	41,40%	16,00%

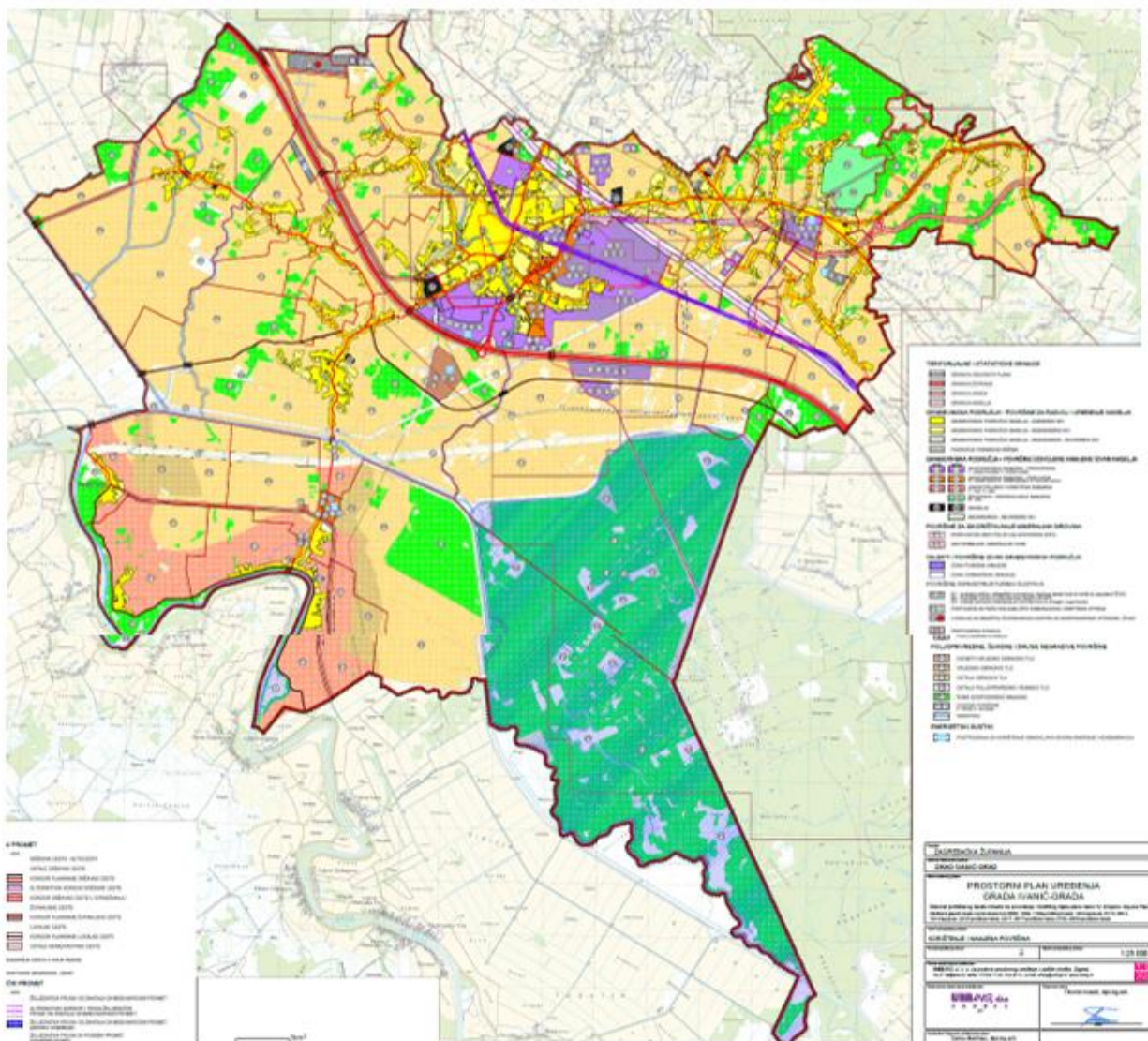
Izvor: IV. Izmjene i dopune PPUGIG

Grad je izradio i usvojio program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu RH.

S obzirom na namjenu prostora/površina Grada sukladno IV. Izmjenama i dopunama prostornog plana Grada Ivanić-Grada (dalje u tekstu: IV. IDPPUGIG) na površinama za razvoj i uređenje izvan naselja na kojima nije predviđeno građenje definirane su površine narednih namjena, čiji potencijal predstavlja jednu od temeljnih sila ruralnog razvoja Grada (Slika 6):

- Poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene – osobito vrijedno obradivo tlo (P1) – **iscrtano crvenom mrežom**;
- Poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene – vrijedno obradivo tlo (P2) – **iscrtano narančastom mrežom**;
- Poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene – ostala obradiva tla (P3) – **iscrtano žutom mrežom**;
- Šuma isključivo osnovne namjene/gospodarska (Š1) – **iscrtano zelenom mrežom**;
- Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište (PŠ) – **označeno bijelom bojom**;
- Vodene površine – vodotoci (označeno plavom linijom), retencija (oznaka R), akumulacija (oznaka A) (V);
- Površine za iskorištavanje mineralnih sirovina, eksploatacijsko polje ugljikovodika (E1), eksploatacijsko polje geotermalne vode (E2), eksploatacijsko polje gline.

Slika 6: Prikaz poljoprivrednih i šumskih površina Grada

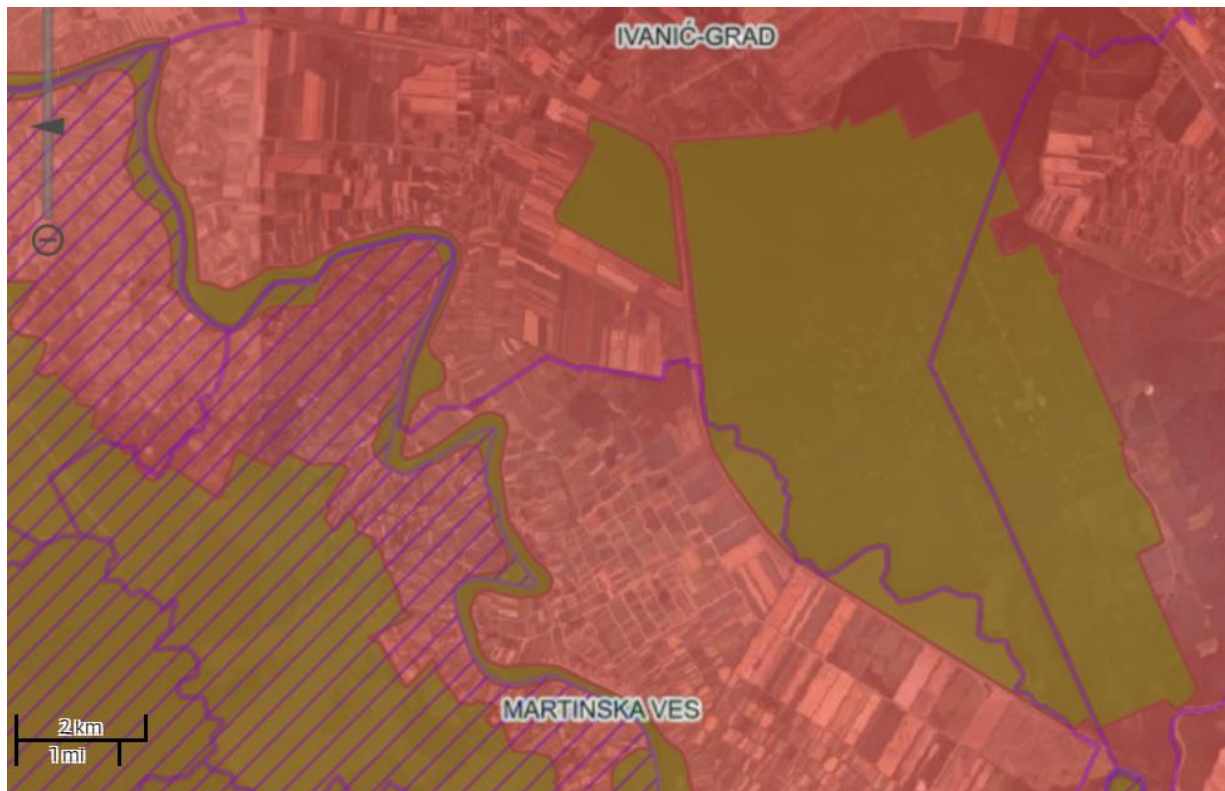

Izvor: IV. Izmjene i dopune PPUGIG

Šumske površine su u vlasništvu Republike Hrvatske i njima upravlja državno poduzeće Hrvatske šume d.o.o. Ukupne poljoprivredne površine iznose 9.956 hektara. Većim dijelom su u privatnom vlasništvu (72%) te se pretežito koriste za jednostavnu ratarsku i stočarsku proizvodnju.

Na području Grada nema zaštićenih prirodnih vrijednosti temeljem Zakona o zaštiti prirode, no utvrđena su dva kopnena područja **Nacionalne ekološke mreže (mreža Natura 2000)**: **Žutica** (oznaka HR2000465, smještena u južnom dijelu administrativnog područja Grada) i **Sava** (oznaka HR2001116, uz tok rijeke Save u Gradu). Područja u sastavu mreže Natura 2000 prikazana su na Slici 7.

Slika 7: Natura 2000 u Gradu Ivanić-Gradu: Sava i Žutica

Izvor: Bioportal

Za navedena područja treba provoditi mjere zaštite, kao što su primjerice: očuvanje raznolikosti staništa na vodotocima, održavanje povoljne dinamike voda (meandriranje, prenošenje i odlaganje nanosa, povremeno prirodno poplavljanje rukavaca i drugo), očuvanje močvarnih staništa kako bi se osigurao opstanak značajnih bioloških vrsta za stanišni tip, zabrana unošenja novih, stranih (alohtone) vrsta i genetski modificiranih organizama, izbjegavanje regulacije vodotoka i promjene vodnog režima vodenih i močvarnih staništa ukoliko to nije neophodno za zaštitu života ljudi i naselja, izbjegavanje vađenja šljunka u aktivnim riječnim koritima i poplavnim ravninama i zabrana iskorištavanja sedimenata iz riječnih sprudova, te prilikom dovršnog sijeka većih šumskih površina, gdje je moguće, ostavljanje manje neposječene površine, a u gospodarenju šumama očuvanje šumskih čistina (livade, pašnjaci i dr.) i šumskih rubova.

U odnosu na zaštitu krajobraznih i prirodnih vrijednosti u Gradu, potrebno je spomenuti i lokalitet šume Marča (dio u Gradu Ivanić-Gradu) te područje šume Graberje Ivaničko.

3.3. Sadašnje stanje poljoprivrednih djelatnosti

Poljoprivrede površine zauzimaju 9.956 hektara, odnosno oko **57,3% ukupne površine Grada**, a one evidentirane kao **ARKOD čestice³ 41,00% površine Grada**. Poljoprivrednom djelatnošću se bavi oko 1.600 kućanstava, odnosno 890 poljoprivrednih gospodarstava upisanih u Upisnik poljoprivrednika (prema podacima na datum 31.12.2022.). Poljoprivredne površine su iznimno usitnjene. **Prosječna veličina ARKOD parcele na području Grada iznosi tek 1,70 ha**. Nadalje, čak 56,59% poljoprivrednih gospodarstava (dalje u tekstu: PG) obrađivalo je manje od 3,0 ha zemljišta, 37,07% PG-a 3,0 – 20,0 ha, 5,61% PG-a 20,0 – 100,0 ha, a samo 0,73% PG-a obrađivalo je između 100,0 i 1.500,0 ha. **Poljoprivredna gospodarstva se najviše bave ratarstvom te peradarstvom i stočarstvom**. Iako postoji tradicija proizvodnje bobičastog voća i povrća, na području Grada više ne postoje značajniji proizvođači u ovim segmentima poljoprivredne proizvodnje.

3.3.1. Ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo

S obzirom na podatke sadržane u evidenciji Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje u tekstu: APPRRR) poljoprivredne površine iskazane kao ARKOD parcele zauzimaju 41,00% ukupne površine Grada, odnosno 7.115,79 hektara. **Najveći dio poljoprivrednih površina predstavljaju oranice (89,40%)**. Preostale poljoprivredne površine se koriste kao livade (295,74 ha; 4,16%), pašnjaci (243,20 ha; 3,42%), voćnjaci (175,79 ha; 2,47%) i vinogradi (10,44 ha; 0,15%) te staklenici na oranicama 4,32 ha (0,06%). U Tablici 3 prikazane su površine ARKOD parcela prema namjeni, te udjeli s obzirom na namjenu parcele. Ukupna površina ARKOD parcela po naselju obuhvaća i druge kategorije, odnosno namjene, čije površine nisu bile dovoljno značajne kako bi se uvrstile u tablični prikaz (mješoviti višegodišnji nasadi, kulture kratke ophodnje, krški pašnjak, iskrčeni vinograd, privremeno neodržavane parcele itd.), što je navedeno pod kategoriju Ostalo.

Ratarstvo u Gradu počiva na ekstenzivnim poljoprivrednim metodama, što je vidljivo u odnosu namjene poljoprivrednih parcela. Tek manje značajan udio poljoprivredne proizvodnje se odnosi na stakleničku proizvodnju (tek 0,06% ukupnih površina), što ukazuje na potrebu poticanja razvoja održive intenzivne poljoprivrede na području Grada, posebice kroz implementaciju procesa i tehnologija digitalne i zelene tranzicije.

Unatoč postojanju tradicije **voćarstva**, na području Grada postoji oko 176 hektara registriranih voćnjaka. Nadalje, iako se vinogradi prostiru na tek 10,44 hektara, **vinogradarstvo** predstavlja značajan

³ ARKOD je nacionalni sustav identifikacije poljoprivrednih čestica / parcela (engl: Land Parcel Identification System – LPIS). „ARKOD parcela / čestica“ je neprekinuta površina poljoprivrednog zemljišta koju obrađuje jedan poljoprivrednik, klasificirana s obzirom na vrstu uporabe poljoprivrednog zemljišta, upisana u ARKOD bazu podataka.

poljoprivredni potencijal s obzirom na prepoznatljivost vina Moslavina, odnosno autohtone **vinske sorte škrlet**.

Tablica 3: Površina ARKOD čestica prema namjeni po naseljima na području Grada u 2022. g.

Naselje	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE PREMA KORIŠTENJU (HA)								UKUPNO	Broj čestica	Prosjeak ha
	ORANICA	STAKLENICI NA ORANICI	LIVADE	PAŠNJACI	VINOGRADI	VOĆNJACI	OSTALO				
	Poljoprivredne površine prema korištenju (ha)										
Caginec	146	0,28	3,98	1,65	0	0,46	1,57	153,94	160	0,96	
Deanovec	292,36	0,11	12,21	12,76	0	2,12	6,86	326,42	245	1,33	
Derežani	255,26	0	4,52	12,82	0	0,12	2,24	274,96	119	2,31	
Graberje Ivaničko	89,5	0	19,76	7,2	5,64	6,67	1,84	130,61	230	0,57	
Greda Breška	167,81	0	4,77	4,91	0,07	1,07	0,1	178,73	134	1,33	
Ivanić-Grad	1.399,89	0,27	71,09	23,14	0,07	15,24	2,83	1.512,53	746	2,03	
Lepšić	242,1	2,2	3,45	0,06	0	0,2	3,41	251,42	60	4,19	
Lijevi Dubrovčak	463,56	0,39	5,76	0,77	0	8,09	0,05	478,62	481	1,00	
Opatinec	139,62	0	13,99	2,71	0,05	13,86	0	170,23	153	1,11	
Posavski Bregi	852,67	0,02	28,71	84,64	0	9,22	1,9	977,16	422	2,32	
Prečno	299,47	0	1,8	6,29	0	5,18	0,91	313,65	136	2,31	
Prerovec	244,89	0	6,14	0	0	21,76	0,11	272,9	191	1,43	
Šemovec Breški	81,94	0	3,86	3,84	0	0,86	0,73	91,23	86	1,06	
Šumečani	153,02	0,03	23,48	5,87	4,61	36,06	2,04	225,11	322	0,70	
Tarno	107,15	0	2,55	0,66	0	17,17	0,25	127,78	64	2,00	
Topolje	617,41	0,32	57,27	21,41	0	7,58	0,1	704,09	182	3,87	
Trebovec	675,28	0	29,61	51,66	0	26,06	0	782,61	403	1,94	
Zaklepica	47,54	0	1,16	2,81	0	0,84	0	52,35	52	1,01	
Zelina Breška	85,89	0,7	1,63	0	0	3,23	0	91,45	101	0,91	
UKUPNO	6.361,36	4,32	295,74	243,20	10,44	175,79	24,94	7.115,79	4.287,00	1,70	
UDIO	89,40%	0,06%	4,16%	3,42%	0,15%	2,47%	0,35%	100,00%			

Izvor: ARKOD baza podataka, APPRRR / Obrada T&MC d.o.o.

Najveći dio, čak 89,40% u ARKOD sustavu registriranih poljoprivrednih čestica se koriste kao oranice. Na tim oranicama postoji tek 4,32 hektara plastenika.

Prosječna veličina poljoprivredne čestice na području Gradu je tek 1,70 ha, te je približno iste vrijednosti kao i prosječna veličina na razini Županije, ali i veća nego li prosječna veličina na razini RH (1,2 ha).

Prosječna površina ARKOD parcele u, primjerice, Osječko-baranjskoj županiji u kojoj također prevladavaju oranice iznosi 2,5 ha.

Mali zemljišni posjedi ne omogućavaju ekonomski racionalnu ratarsku proizvodnju na oraničnim površinama. U tom smislu sadašnja poljoprivredna proizvodnja na području Grada ima vrlo nisku razinu produktivnosti i ekonomske učinkovitosti.

Održivost poslovanja u poljoprivredno-prehrambenom sektoru počiva na osiguravanju stabilnih prinosa PG-ova, a rascjepkanost i manje veličine poljoprivrednih površina pri tome predstavljaju faktor rizika. Iz navedenoga je vidljiva potreba za suradnjom, povezivanjem i umrežavanjem među PG-ima, razvojem zajedničke javne poljoprivredne infrastrukture i stalnog vanjskog i međusobnog transfera znanja i tehnologija u svrhu učinkovite implementacije mjera „pametne poljoprivrede“.

Prema APPRRR-u, na području Grada na datum 31.12.2022. registrirano je 890 PG-a. Tablica 4 prikazuje njihov broj prema naseljima Grada, s obzirom na kategoriju njihove veličine. Najveći dio, čak 56,59% PG-ova, raspolaže ARKOD parcelama površine do tri ha, dok tek 5,61% se prostire na površini 20 – 100 ha, 0,73% na površini preko 100 ha.

Tablica 4: Pregled kategorija veličine poljoprivrednih parcela u Gradu u 2022. g.

Naselje	<3 HA	≥3 i <20 HA	≥20 i <100 HA	≥100 i <1.500 HA	UKUPNO
	Broj PG-a				
Caginec	24	14	2	-	40
Deanovec	28	19	2	-	49
Derežani	7	6	-	-	13
Graberje Ivaničko	21	7	1	-	29
Greda Breška	10	13	2	1	26
Ivanić-Grad	185	102	8	3	298
Jalševac Breški	1	-	-	-	1
Lepšić	1	3	-	-	4
Lijevi Dubrovčak	37	22	8	-	67
Opatinec	17	11	-	-	28
Posavski Bregi	34	24	10	-	68
Prečno	12	8	-	-	20
Prerovec	5	6	1	1	13
Šemovec Breški	6	7	-	1	14
Šumećani	32	19	1	-	52
Tarno	4	3	1	-	8
Topolje	9	9	3	-	21
Trebovec	20	25	5	-	50
Zaklepica	3	4	2	-	9
Zelina Breška	8	2	-	-	10
Ukupno	464	304	46	6	820
Udio	56,59%	37,07%	5,61%	0,73%	100,00%

Izvor: ARKOD baza podataka, APPRRR / Obrada T&MC

Na razini Županije vidljiva je približno istovjetna raspodjela s obzirom na veličinu poljoprivrednih parcela (58,8% parcela je veličine manje od tri ha).

3.3.2. Stočarstvo i peradarstvo

Razvoj stočarstva i peradarstva predstavljaju značajan potencijal poljoprivredno-prehrambenog sektora gospodarstva Grada, posebice zbog tradicijske osnove, ali i sadašnje razine razvijenosti obaju područja.

Stočarstvo je prisutno na području Grada. Prema podacima Jedinstvenog registra domaćih životinja za 2022. godinu, na području Grada: na 63 PG-a drži se 8.816 goveda; na 94 PG-a 1.194 svinja; na 64 PG-a 3.045 ovaca; na šest PG-a 42 koze; na 30 PG-a drži se 331 konj te 135 magaraca na sedam PG-a (Tablica 5). Uspoređujući broj životinja 2021. i 2022. g. na području Grada, uočljiv je pad i rast broja pojedinih vrsta domaćih životinja 2022. godine. Broj goveda i magaraca se povećao, dok se broj svinja, ovaca, konja i koza smanjio 2022. g. u odnosu na 2021. g. Najveće povećanje broja bilježe magarci (oko 14%), a najveći pad je uočljiv kod svinja (oko 66%).

Tablica 5: Pregled broja domaćih životinja u Gradu u 2022. g.

ŽIVOTINJE	BROJ GOSPODARSTAVA	BROJ ŽIVOTINJA
Goveda	63	8.816
Svinje	94	1.194
Ovce	64	3.045
Konji	30	331
Magarci	7	135
Koze	6	42

Izvor: JRDŽ, Ministarstvo poljoprivrede / Obrada T&MC

S obzirom na postojeću infrastrukturu za prehrambenu industriju naslonjenu na držanje i uzgoj domaćih životinja, potreban je daljnji razvoj i ulaganje u postrojenja i tehnologiju za obradu i preradu mesa, kao i prikupljanje mlijeka i proizvodnju mliječnih prerađevina.

U 2021. godini na području Grada devet PG-a, isporučitelja mlijeka, isporučilo je 345.404 kg kravljeg mlijeka (Tablica 6). Navedene količine isporučenog kravljeg mlijeka predstavljaju ukupno proizvedene količine kravljeg mlijeka u 2021. godini koje je isporučeno u mljekare, a ne sadrže proizvedene količine kravljeg mlijeka koje se prodaje na kućnom pragu u prerađenom ili neprerađenom obliku te količine kravljeg mlijeka koje gospodarstvo koristi za osobnu potrošnju.

Tablica 6: Količina isporučenog kravljeg mlijeka i ukupan broj isporučitelja mlijeka tijekom 2021. godine u Gradu

GRAD	BROJ ISPORUČITELJA KRAVLJEG MLIJEKA	KOLIČINA ISPORUČENOG MLIJEKA (KG)
IVANIĆ-GRAD	9	345.404

Izvor: JRDŽ, Ministarstvo poljoprivrede / Obrada T&MC

Indikativan pokazatelj količine isporučenog kravljeg mlijeka ukazuje na zadovoljavajuću razinu razvoja mljekarstva u Gradu, pri čemu je izražena daljnja potreba za unapređenjem količina, ali i uvođenjem daljnjih postupaka lokalne prerade mlijeka u svrhu razvoja visokokvalitetnih prehrambenih proizvoda, koji će na tržištu postizati zadovoljavajuću cijenu. Pri tome je ključan transfer tehnologija i znanja koji će omogućiti lokalnim PG-ovima održivu diversifikaciju poslovanja.

Za prepoznatljivost Grada u odnosu za razinu razvoja **peradarstva** zaslužna je farma kokoši nesilica koja je u 2021. godini kroz investiciju u visini 60 milijuna HRK povećala kapacitete te na dvije lokacije ima više od 250 tisuća kokoši nesilica, a godišnja proizvodnja jaja je oko 70 milijuna. Proizvodni kapaciteti opremljeni su suvremenom tehnologijom, a farma sudjeluje u lokalnim lancima opskrbe HORECA – sektora.

U Gradu postoji potencijal razvoja pristupa „od polja do stola“, s obzirom na razvijenost ratarstva, vinogradarstva, stočarstva i peradarstva, uz istovremeni zamah ruralnog turizma temeljenog na eno-gastronomskoj ponudi.

3.3.3. Ekološka poljoprivreda i pčelarstvo

Ekološka poljoprivreda temelji se na sustavu upravljanja PG-om i obavljanju poljoprivredno-prerađivačke djelatnosti proizvodnje hrane koja „(...) ujedinjuje najbolju praksu zaštite okoliša i klime, visoku razinu biološke raznolikosti, očuvanje prirodnih resursa, primjenu visokih standarda za dobrobit životinja i proizvodne standarde koji su u skladu s potražnjom sve većeg broja potrošača“ (APPRRR, 2023). U skladu s navedenim, potrebno je širiti obuhvat PG-a koja primjenjuju načela ekološke poljoprivredne proizvodnje i poticati one koja ih već primjenjuju na nastavak njihova djelovanja, uz širenje površina i diversifikaciju ponude.

Pčelarstvo u Gradu je razvijeno, a pčelari s područja Grada s obzirom na broj pčelinjih zajednica, proizvode dovoljne količine meda za potrebe svih stanovnika područja Grada. Na području Grada Ivanić-Grada trenutno je registrirano 35 pčelara s kapacitetom od 1.458 pčelinjih zajednica. Osamnaest je pčelara kojima je dodijeljena oznaka Med hrvatskih pčelinjaka: u naselju Ivanić-Grad njih 13, u naselju Graberje

Ivaničko tri i u Posavskim Bregima dva. Pčelari se trebaju više osloniti na diversifikaciju ponude u smislu proizvodnje i prodaje ostalih preparata na bazi meda koji imaju visoku dodanu vrijednost.

3.3.4. Šumarstvo

Šume na području Grada spadaju pod Upravu šuma Podružnica Zagreb (Hrvatskih šuma d.o.o.), pod Šumariju Novoselec i Šumariju Dugo Selo. **Šumske površine zauzimaju 24,6% ukupne površine područja Grada, odnosno prostiru se na 4.265 hektara.** U Šumariji Novoselec nalazi se gospodarska jedinica „Žutica“, koja je ujedno u sustavu ekološke mreže NATURA 2000.

„Žutica“ je šumski kompleks koji se nalazi na južnom dijelu Grada, u naselju Topolje, a njezini sjeverniji dijelovi u naselju Ivanić-Grad. Također, zapadni dio navedenog šumskog kompleksa je na prostoru Općine Križ (naselje Velika Hrastilnica), a istočni (četiri km prosječne udaljenosti od lijeve obale rijeke Save) u Općini Martinska Ves. Šumski kompleks je poligonalnog oblika, prosječne dužine oko 12,5 km, a širine oko šest km. Granice su jasno određene vanjskim međama u obliku prirodnih ili umjetnih vodotoka. Kompleks je okružen nizinskim poljoprivrednim zemljištima (oranicama i pašnjacima).

U Tablici 9 prikazane su drvene zalihe i prirast⁴ po vrstama drveća u šumskom kompleksu „Žutica“. Dominantna vrsta drveća (s udjelom od oko 57%) u sastavu ove gospodarske jedinice je hrast lužnjak, drvene zalihe 692.870 m³, s prirastom od 14.799 m³. Ukupna drvena masa cijelog šumskog kompleksa je 1.204.780 m³, dok je prirast, koji ukazuje na valorizacijski potencijal u gospodarske svrhe, 31.613 m³.

⁴ Drvne zalihe predstavljaju ukupan volumen drvene mase u određenoj šumi, a prirast kazuje koliko se taj volumen povećava svake godine. Potonji se smatra pokazateljem raspoloživosti drveta za čovjekovo korištenje, odnosno valorizaciju u gospodarske svrhe.

Tablica 7: Drvna zaliha i prirast po vrstama drveća u šumskom kompleksu Žutica, 2018. g.

VRSTA DRVEĆA	DRVNA ZALIHA		PRIRAST	
	m ³	%	m ³	%
Hrast lužnjak	692.870	57,51%	14.799	46,81%
Obična bukva	4.532	0,38%	73	0,23%
Poljski jasen	231.371	19,20%	7.597	24,03%
Američki jasen	7.832	0,65%	218	0,69%
Obični grab	100.787	8,37%	2.456	7,77%
Klen	2.522	0,21%	54	0,17%
Ostale voćkarice	791	0,07%	15	0,05%
Otb	44.988	3,73%	1.197	3,79%
Lipa sp.	161	0,01%	4	0,01%
Crna joha	84.017	6,97%	2.867	9,07%
Obična vrba	21.502	1,78%	1.433	4,53%
Domaće topole	3.264	0,27%	220	0,70%
Euroameričke topole	544	0,05%	26	0,08%
Omb	9.387	0,78%	649	2,05%
Oc	212	0,02%	5	0,02%
UKUPNO	1.204.780	100,00%	31.613	100,00%

Izvor: Revizija Programa gospodarenja za G.J. „Žutica“, Hrvatske šume d.o.o.

Valorizacijski potencijal u turističke svrhe na području Grada ima šuma „Marča“, s obilježenim pješačkim i poučnim stazama.

Na području Grada je u kolovozu 2021. godine registrirano **12 gospodarskih subjekata** koji su se bavili djelatnostima **prerade drva i proizvoda od drva i pluta**, proizvodnje **proizvoda od slame i pletarskih materijala** te **proizvodnjom namještaja**.

3.3.5. Agro-turističke djelatnosti

Agro-turističke djelatnosti u Gradu počivaju na atrakcijskoj osnovi temeljenoj na tradicijskoj arhitekturi drvenih kuća i čardaka, folklornim društvima koja njeguju posavske napjeve i narodne nošnje, bogatoj eno-gastronomskoj tradiciji te povezanim manifestacijama i prirodnim ljepotama šuma i krajolika.

Dvije **tradicijske okućnice** u naselju Posavski Bregi nalaze se na Listi zaštićenih kulturnih dobara Registra kulturnih dobara te datiraju iz vremena početka 20. stoljeća, kao i jedan posavski „čardak“ u naselju Zaklepica, koji datira iz 1782. godine. Tradicijske okućnice sastoje se od kuće („čardak“) i pomoćnih i gospodarskih zgrada te drugih elemenata. Atraktivnost predstavlja i očuvan tradicijski inventar. Pored tradicijske arhitekture koja se nalazi u Registru kulturnih dobara, brojni su primjeri očuvanih „čardaka“ na području Grada, no potrebni su stalni napor za njihovo održavanje i valorizaciju (Slika 8).

Slika 8: Tradicijska arhitektura na području Grada

Izvor: TZ Ivanić-Grad

Kulturna baština prezentirana je kroz djelovanje folklornih društava iz Posavskih Brega, Lijevo Dubrovčaka, Topolja, Caginca i Ivanić-Grada, koja njeguju izvorne posavske pjesme i plesove. Također, značajna je i tradicijska **proizvodnja lana i lanenih proizvoda s tradicionalnim motivima**, posebice u svrhu izrade suvenira i narodnih nošnji. **Izrada opanaka i ostalih kožnih proizvoda** obitelji Kruh Vuk zaštićena je nematerijalna baština, a obitelj se tom djelatnošću bavi još od početka 20. stoljeća. Proizvodi su primarno namijenjeni kulturno-umjetničkim društvima.

Značajne **agro-turističke manifestacije** na području Grada su: Bučijada, ŠkrletOVO, Obrtnički sajam „Tradicijska gastronomija turizam“, Vincekovo i Smotra folklor Otoka Ivanića.

Bučijada je najposjećenija manifestacija s preko 20.000 posjetitelja. Ova gastronomska manifestacija uključuje prodajni sajam buča, bučinog ulja, proizvoda od buča i ostalih eko-etno proizvoda na kojem izlaže preko 200 izlagača. Također, u sklopu manifestacije održavaju se Dani bučinog ulja i stručni skup na temu bučinog ulja. **ŠkrletOVO** je manifestacija u organizaciji udruge Škrlet i Turističke zajednice Ivanić-Grada, a pod pokroviteljstvom Grada s ciljem promocije i povećanja prepoznatljivosti autohtone moslavačke sorte vina škrlet. **Obrtnički sajam „Tradicijska gastronomija turizam“** organizira Udruženje obrtnika Ivanić-Grada, a sudjeluju izlagači iz cijele Hrvatske. U njegovu sklopu organizira se i sajam domaćih i eko proizvoda uz tržnicu Maznica, a restorani u Gradu u svoju ponudu uključuju i tradicijska jela. **Vincekovo** je manifestacija u organizaciji Udruge vinogradara i vinara Brenta, a namijenjena je posjetiteljima u vinogradima vinogradara udruge ili na seoskim imanjima. Na **smotri folklor Otoka Ivanića** sudjeluje desetak kulturno-umjetničkih društava (pet domaćih i pet gostujućih KUD-ova). Pored navedenih manifestacija, značajne su i aktivnosti aktivnog turizma u prirodnom krajoliku Grada.

Eno-gastronomska ponuda, kao i ponuda smještajnih kapaciteta u objektima **seoskog turizma** je na donekle zadovoljavajućoj razini, uz visoki potencijal daljnjeg razvoja. Neki od istaknutijih primjera su Imanje Stara Marča, Seoski turizam Kezele, Vinarija Malec i Kušaonice vina Udruge vinogradara i vinara Brenta.

Imanje Stara Marča smješteno je uz šumu Marča, a u gastronomskoj ponudi sadrži tradicijska jela, bučino ulje iz vlastite proizvodnje, kao i ponudu vina iz vlastitog vinskog podruma, s naglaskom na autohtonu sortu škrljet. Vinski podrum je zaseban prostor koji može primiti do 30 osoba. Unutar izletišta moguća je organizacija aktivnosti kao što su paintball, pješačenje, te događanja kao što su vjenčanja i poslovna događanja te *teambuilding* aktivnosti. Također, unutar ponude je i bazen te sportski sadržaji namijenjeni svim uzrastima.

Slika 9: Imanje Stara Marča

Izvor: Izletište Petek

Seoski turizam Kezele temelji se na obiteljskoj tradiciji pripreme kotlovine i proizvodnje vina, a danas se unutar ponude nalaze tradicionalna lokalna jela i vina iz vlastitog podruma (s naglaskom na autohtonu moslavačku sortu škrljet), turistički smještaj, te atraktivnosti kao što su uređene drvene tradicijske kuće, štala s domaćim životinjama i etnografska zbirka s čudesnim starinama. Na imanju se nalaze konji pasmine hrvatski posavac. Segment ponude aktivnog turizma temelji se na pješačenju i biciklizmu. Enološki turizam temeljen je na vlastitoj vinariji i vinogradu u kojem se uzgaja škrljet, graševina, chardonnay, žuti muškati, rajnski rizling, merlot, shiraz i cabernet sauvignon.

Slika 10: Vinski podrum – Seoski turizam Kezele

Izvor: Seoski turizam Kezele

Kapacitet usluge turističkog smještaja na Seoskom turizmu Kezele je 42 osobe, unutar 15 smještajnih jedinica / objekata (Slika 11). Maksimalni kapacitet kojim raspolaže jedinstveni objekt (kuća za odmor) je osam osoba.

Slika 11: Kuća za odmor – Seoski turizam Kezele

Izvor: Seoski turizam Kezele

Nadalje, Vinarija Malec proizvodi vina kontroliranog zemljopisnog podrijetla iz vlastitih plantažnih vinograda i vinograda kooperanata koje je pod zaštitom i nalazi se na području „Vinogorje Voloder – Ivanić-Grad“ (Moslavina). Sorte koje se proizvode su škrlat, graševina, frankovka, pinot bijeli. Kapacitet vinarije je do 50.000 litara.

Udruga vinogradara i vinara Brenta broji 122 člana, a temelji se na stoljetnoj tradiciji proizvodnje vina na području Kloštar Ivanića, Sobočana i Graberskog brda, na kojem se i danas nalaze klijeti starosti oko 100 godina. Udruga potiče razvoj kušaonica vina i promociju vinskih putova na području Grada, održava predavanja i sudjeluje na izložbama vina.

Potrebni su daljnji naponi u poticanje PG-ova i ostalih subjekata u diversifikaciju poslovanja u smjeru razvoja ruralnog turizma, stvaranja mreže lokalnih ponuditelja, kao i kratkih lokalnih opskrbnih lanaca u eno-gastronomskom turizmu.

3.3.6. Poljoprivredna i logistička infrastruktura

Na području Grada javna poljoprivredno-logistička infrastruktura nema zadovoljavajuću visinu razvoja, koja bi odgovarala prisutnim prirodnim poljoprivrednim potencijalima. Na području grada djeluje gradska tržnica. Gradska tržnica je od ožujka 2020. prisutna i u online formatu. Također, na području grada djeluje Modularni drveno-tehnološki poduzetnički inkubator Grad Ivanić-Grad, objekt korisne površine 722,70 m², koji se sastoji od šest jedinica za uredsko poslovanje i sedam proizvodnih jedinica.

Županijski distributivni centar za voće i povrće nalazi se u Velikoj Gorici, a prema Akcijskom planu ekološke poljoprivrede, na istom mjestu planiran je i Centar za razvoj ekološke poljoprivrede. Na području Grada nema klaonice i objekata za preradu mesa značajnijih kapaciteta, kao ni opremljenih objekata za preradu poljoprivrednih proizvoda većih kapaciteta.

Na području Županije u razdoblju 2021. – 2027. godina planirano je unapređenje sustava navodnjavanja. Trenutno je u pripremi projektna dokumentacija. Prema podacima Županije, za navodnjavanje je pogodno 24 tisuće hektara poljoprivrednih površina.

3.3.7. Poljoprivredno-prerađivački kapaciteti

Najznačajniji poljoprivredno-prerađivački kapacitet na području Grada je farma kokoši nesilica, kapaciteta više od 250 tisuća kokoši nesilica, s godišnjom proizvodnjom oko 70 milijuna jaja. Veći dio ostalih postojećih poljoprivredno-prerađivačkih kapaciteta u sklopu PG-ova mora kroz primjenu novih znanja i spoznaja, procesa i tehnologija digitalizacije i robotizacije unaprijediti svoje kapacitete i sposobnosti.

Prema podacima Upisnika poljoprivrednika na datum 31.12.2022. godine, čak 389 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG-a) od njih 721 na području Grada nemaju ni jednog člana, što je udio od 53,95%. Nadalje, 32,32% OPG-a ima samo jednog člana, 9,57% dva člana, a 3,74% tri člana. Najveći broj članova u OPG-u je četiri, a njih imaju tek tri OPG-a s područja Grada. **Prosječan broj članova OPG-a je 0,64 osobe.** Tablica 10 ukazuje i na nepovoljnu obrazovnu strukturu nositelja PG-a na području Grada. Čak 160 nositelja PG-a ili 17,84% ima završenu samo osnovnu školu, a samo 64 nositelja PG-a (7,13%) posjeduje visokoškolsko obrazovanje. Najviše nositelja ima završenu srednju školu, što predstavlja udio od 39,24%.

Tablica 8: Obrazovna struktura nositelja PG-a u Gradu u 2022. g.

VRSTA POLJOPRIVREDNOG GOSPODARSTVA	RAZINA OBRAZOVANJA				
	Nema podataka	Nezavršena osnovna škola	Osnovna škola	Srednja škola	Visokoškolsko obrazovanje
OPG	237	30	149	287	47
OBRT	8		1	2	
SOPG (SAMOOPSKRBNO POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO)	32	2	10	54	14
TRGOVAČKO DRUŠTVO	11			9	3
ZADRUGA	1				
UKUPNO	289	32	160	352	64
UDIO	32,22%	3,57%	17,84%	39,24%	7,13%

Izvor: APPRRR – Upisnik poljoprivrednika / Obrada T&MC

Potrebna su daljnja ulaganja u ljudske resurse, objekte i postrojenja, temeljem načela „pametne“ poljoprivrede.

3.4. Sadašnje stanje razvoja ruralnih područja Grada

U svim ruralnim naseljima Grada stupanj razvijenosti prometne, telekomunikacijske i energetske infrastrukture je zadovoljavajući, kao i sustav gospodarenja otpadom te sustav vodoopskrbe i odvodnje. Također, u odnosu na ostalu javnu i društvenu infrastrukturu, zadovoljavajuća je visina ulaganja u odgojno-obrazovnu infrastrukturu, kao i sportsku i kulturnu infrastrukturu. Primjeri ulaganja je nova sportska dvorana Posavski Bregi (visine ulaganja 16 milijuna kn), prikazana na Slici 12, i cjelokupna energetska obnova vrtića u Posavskim Bregima, uz novouređene pristupne staze.

Slika 12: Sportska dvorana, naselje Posavski Bregi

Izvor: Ivanić-Grad, internetske stranice

Potrebna su daljnja ulaganja u socijalnu i zdravstvenu infrastrukturu, s naglaskom na brigu o starijim i nemoćnim osobama, pri čemu je naglasak na izvaninstitucionalnoj njezi. Osiguravanjem visoke kvalitete života u ruralnim zajednicama Grada, omogućit će se zadržavanje stanovništva, kao i povećanje atraktivnosti ruralnih prostora za naseljavanje od strane novih stanovnika, posebice uzevši u obzir blizinu Grada velikim urbanim sredinama.

3.5. SWOT analiza poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Grada

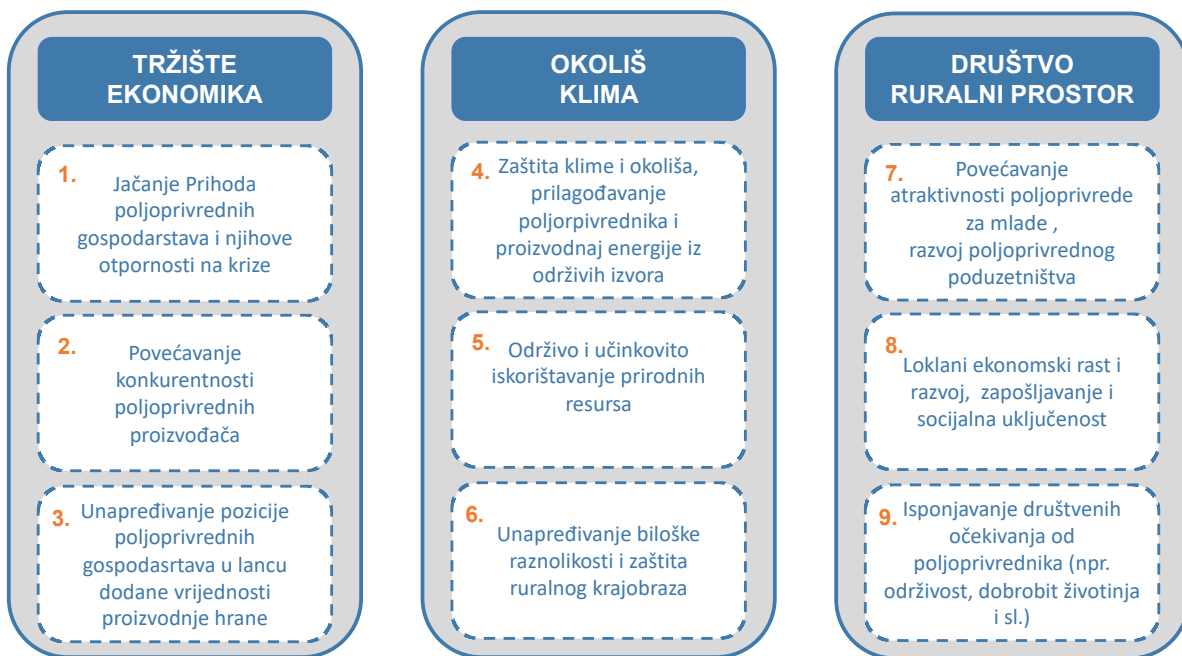
S- SNAGE	O-PRILIKE
▪ Poljoprivredne površine su obrađene i lako dostupne ▪ Poljoprivredno tlo je kvalitetno i pogodno za ratarsku proizvodnju ▪ Blizina rijeke Save koja prolazi kroz gradsko područje i rezervi podzemnih voda predstavlja veliku snagu za navodnjavanje i razvoj intenzivne poljoprivrede ▪ Blizina grada Zagreba kao velikog tržišta poljoprivrednih proizvoda ▪ Odlična prometna povezanost ▪ Očuvana kulturno-povijesna baština u ruralnim naseljima na području Grada	▪ Razvoj intenzivne poljoprivredne proizvodnje – plastenička / staklenička proizvodnja povrća, voća i cvijeća ▪ Veliki potencijal razvoja eko-proizvodnje budući da površine nisu zagađene industrijskim otpadnim vodama ▪ Razvoj "pametne poljoprivrede" ▪ Ubrzavanje razvoja ruralnih prostora u okviru zajedničkih europskih politika poticanja poljoprivrede i ruralnog razvitka ▪ Implementacija koncepta "pametno selo" – primjena digitalnih i drugih novih tehnologija u ruralnim prostorima Grada
W-SLABOSTI	T-PRIJETNJE
▪ Usitnjeni poljoprivredni posjedi, odnosno ARKOD parcele – potrebno okrupnjavanje ▪ Većina poljoprivrednih gospodarstava nema ekonomski racionalno organiziranu proizvodnju te ne proizvodi za tržište – niska razina produktivnosti poljoprivredne proizvodnje ▪ Nepostojanje logističke infrastrukture (hladnjače, skladišni kapaciteti, otkupni centri)	▪ Demografska devastacija ruralnih naselja ▪ Onečišćenje okoliša

4. RAZVOJNE POTREBE I VIZIJA

4.1. Strateški koncept za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja EU do 2030. godine

Europska komisija nastoji reformom ZPP-a potaknuti održiv i konkurentan poljoprivredni sektor koji može znatno pridonijeti europskom zelenom planu, skraćivanju poljoprivrednih nabavnih lanaca i povećavanja biološke raznolikosti. ZPP nakon 2023. godine ima devet specifičnih ciljeva (Slika 13).

Slika 13: Specifični strateški ciljevi ZPP EU nakon 2023. godine

Izvor: Europska komisija

Europska unija će, nakon prijelaznog razdoblja, od 2023. godine radikalno promijeniti smjer zajedničkih poljoprivrednih politika u smjeru ostvarivanja sljedećih zajedničkih općih ciljeva:

1. modernizacija poljoprivrede;
2. digitalizacija poljoprivrede („pametna poljoprivreda”);
3. ubrzanje transfera znanja iz znanstvene zajednice prema PG-ovima i ruralnom prostoru („pametno selo”); te
4. poticanje inovativnosti u poljoprivredi.

Hrvatskoj će u višegodišnjem razdoblju 2021 – 2027. godine iz EU poljoprivrednih fondova i fondova ruralnog razvoja biti na raspolaganju EUR 4,544 milijarde od čega će za direktna plaćanja PG-ovima biti usmjereno EUR 2,489 milijardi. Ostatak omotnice, EUR 2,055 milijardi, će biti usmjereno na ruralni razvoj i mjere jačanja tržišne pozicije PG-a.

Grad će mjere i projekte intervencije u ruralnim područjima kandidirati za sufinanciranje iz EU fondova za poticanje ruralnog razvitka.

4.2. Strateški koncept za razvoj poljoprivrede Zagrebačke županije

Zagrebačka županija je svojim „Programom razvoja ekološke poljoprivrede do 2030. godine” i „Programom pametna sela do 2030. godine” definirala strateške smjernice i ciljeve razvoja poljoprivrede i ruralnog prostora na svom području u narednom desetljeću.

Županija planira povećanjem površina za ekološku poljoprivrednu proizvodnju sustavno diversificirati poljoprivredu, povećati produktivnost ovog sektora te tako osigurati stvaranje novih radnih mjesta i zaustaviti depopulaciju ruralnih prostora.

Program razvoja pametnih sela, Županija planira ostvariti sljedeće **strateške ciljeve**:

1. Povećati gospodarsku aktivnost kroz proizvodnju proizvoda i usluga dodane vrijednosti s naglaskom na primjenu ekoloških načela, visokih tehnologija i digitalnih rješenja;
2. Podići razinu dostupnosti komunalne, društvene i IKT infrastrukture te ukupne kvalitete života u seoskim naseljima; te
3. Razviti osjećaj pripadnosti zajednici i aktivno sudjelovanje u lokalnom razvoju uz primjenu digitalnih tehnologija u svim fazama i oblicima odgojnog i obrazovnog procesa.

Županija u **Programu razvoja ekološke poljoprivrede** planira do 2030. godine ostvariti **sljedeće strateške ciljeve**:

1. Sve poljoprivredne površine na području Županije usmjeriti na ekološku proizvodnju;
2. Prehranu u dječjim vrtićima, školama i bolnicama na svom području u cijelosti temeljiti na namirnicama proizvedenim na ekološkim principima; te
3. U svim restoranima na području Županije uspostaviti ekološke jelovnike.

4.3. Strateški koncept za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja Grada

Grad je u okviru svog **Plana održivog razvoja do 2027. godine temeljenog na konceptu „pametan grad”**, definirao smjernice za razvoj „pametne poljoprivrede” na gradskom području, prema sljedećem:

1. Učinkovitije korištenje poljoprivrednih površina kroz planiranje prostora Grada za ulaganja u razvoj „pametne” poljoprivrede te intenzivne stakleničke proizvodnje povrća i cvijeća;
2. Razvoj sustava navodnjavanja poljoprivrednih površina i osiguravanja vode za intenzivnu stakleničku proizvodnju;
3. Iskorištavanje poljoprivredne i šumske biomase za proizvodnju energije;
4. Osiguravanje transfera znanja iz područja „pametne poljoprivrede” prema poljoprivrednim proizvođačima;
5. Uspostavljanje sustava javnih usluga skladištenja i pakiranja poljoprivrednih proizvoda; te
6. Razvoj i implementacija sustava gradskog agrarnog marketinga – „Proizvedeno u Ivaniću”.

4.3.1. Strateška vizija i ciljevi razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Grada

U okviru ovog strateškog dokumenta definirana je **vizija razvoja** poljoprivrede i ruralnih područja Grada na sljedeći način:

- **„Poljoprivreda bi do 2030. godine postala najdinamičnija sastavnica gospodarske strukture Grada, koja učinkovito koristiti raspoložive prirodne i ljudske potencijale te strukturne fondove EU za proizvodnju visoko-kvalitetne hrane za opskrbu lokalnog tržišta i tržišta grada Zagreba, te na taj način ostvaruje značajan doprinos ukupnom razvoju Grada i stvaranja kvalitetnih radnih mjesta.”**

Ovim se dokumentom postavljaju sljedeći **glavni ciljevi razvoja poljoprivrede i ruralnih naselja** na području Grada:

Cilj 1: Preobraziti i modernizirati poljoprivrednu djelatnost na području Grada – „pametna poljoprivreda”;

Cilj 2: Iskoristiti poljoprivredne potencijale za ubrzavanje ukupnog razvoja i stvaranja radnih mjesta;

Cilj 3: Unaprijediti kvalitetu života u ruralnim naseljima Grada i osigurati dugoročnu održivost – „pametno selo”;

Cilj 4: Očuvati ruralna područja Grada i zaštititi okoliš.

Gornju viziju i strateške ciljeve neće biti moguće ostvariti spontanom razvojem. Potrebno je definirati glavna strateška načela dugoročnog upravljanja ruralnim prostorom i planirati intervencije u ciljanim područjima djelovanja.

4.3.2. Glavna načela strateškog upravljanja razvojem u ruralnom prostoru Grada

Politike EU povezane s ruralnim prostorima su se u proteklom desetljeću od upravljanja poljoprivrednim politikama, kao glavnog sadržaja Zajedničke poljoprivredne politike, proširile na upravljanje ruralnim razvojem. Širi pristup je bio nužan kako bi se iskoristile razvojne mogućnosti izvan same poljoprivrede, što uključuje kulturu, turizam, ruralno-urbane veze, očuvanje okoliša te tokove roba, ljudi, informacija, kapitala, energije. Kako bi se zaštitio ruralni prostor od depopulacije, nužno je povezati urbane cjeline sa seoskim naseljima te stvoriti pretpostavke za jačanje ekonomske raznolikosti ruralnih područja.

Urbana i ruralna područja se podjednako suočavaju sa sve složenijim ekonomskim i razvojnim okruženjem. Globalni trendovi – od globalizacije i revolucionarnim promjenama lancima dodane vrijednosti i proizvodnji do demografskih i okolišnih promjena – duboko mijenjaju gospodarstva i društva u zemljama članicama i prisiljavaju EU na prilagodbe politika regionalnog i ruralnog razvoja. Gradska i ruralna područja, međutim, imaju različite kapacitete za iskorištavanje novih mogućnosti koje proizlaze iz globalnih trendova i ublažavanja njihovih negativnih strana.

Prepoznajući ove izazove, Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) je izradila preporuke za glavna načela upravljanja razvojem ruralnih područja. Uvažavajući preporuke OECD-a i promjene u politikama upravljanja poljoprivredom i ruralnim područjima, ovim se dokumentom utvrđuju sljedeća načela upravljanja ruralnim područjima Grada:

1. **Definirati dugoročnu razvojnu viziju**, ciljeve i strategiju razvoja ruralnih područja Grada koja će se temeljiti na aktiviranju raspoloživih resursa i maksimiziranju razvojnih potencijala kroz integraciju tradicionalnih potencijala (zemlja, kapital, ljudi) s novim i disruptivnim tehnologijama (digitalne tehnologije, bio-tehnologije);
2. **Promicati integrirano urbano-ruralno prostorno planiranje** koje uvažava čimbenike kao što su kakvoća okoliša, gospodarenje otpadom, razvoj prirodnih resursa, privlačnost zajednice, ublažavanje i prilagodba klimatskih promjena te starenje stanovništva i iseljavanje;
3. **Iskoristiti potencijale globalnih trendova** kroz stvaranje povoljnog okruženja za ulaganja u digitalne tehnologije kako bi se iskoristile mogućnosti razvoja trgovačkih veza ruralnog područja Grada s velikim urbanim tržištima te omogućilo decentralizirano odvijanje poslovnih aktivnosti i nastanjanje „digitalnih nomada“;
4. **Poticati poduzetničke aktivnosti u cilju stvaranja novih i kvalitetnih radnih mjesta u ruralnim dijelova gradskog područja** kroz stvaranje pretpostavki za širenje tehnoloških inovacija, razvoja infrastrukture, primicanje ulaganja u ekonomske aktivnosti koje proizvode višu dodanu vrijednost („pametna poljoprivreda“, eko/bio proizvodnja, bio-tehnologije, obnovljivi izvori energije, ruralni turizam i sl.), podršku integracije malih i srednjih poduzeća u globalne nabavne lance, poticanje ekonomske diversifikacije, poticanje ulaganja u znanje i ljudski kapital, podršku mikro i malim poduzetnicima, te omogućavanje cjeloživotnog obrazovanja stanovnika ruralnih naselja;

5. **Stvoriti kvalitetne uvjete života u ruralnim naseljima** kroz jačanje ponude lokalnih usluga javnih i privatnih ponuditelja;
6. **Poticati suradnju** između ruralnih područja i urbane sredine Ivanić-Grada te metropolitanskog područja grada Zagreba;
7. **Poticati uključivanje svih zainteresiranih strana** u procese planiranja razvoja ruralnih područja;
8. **Osigurati pretpostavke za učinkovitu implementaciju** strategije razvoja ruralnih područja Grada i monitoring.

4.4. Prioriteti intervencije u poljoprivredi i ruralnim područjima Grada

Temeljem analize sadašnjeg stanja u poljoprivredi Grada i njegovim ruralnim prostorima, ovim se dokumentom definiraju **sljedećih pet područja** u kojima je potrebna **intervencija** kako bi se ostvarili postavljeni strateški ciljevi:

1. Opći uvjeti za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja;
2. Poljoprivredna infrastruktura, inovacije i radna mjesta;
3. Ruralni turizam / Agroturizam;
4. Kvaliteta života u ruralnom prostoru i stanovanje;
5. Energija i očuvanje okoliša u ruralnom prostoru.

Grad planira intervencijom u gornjim područjima u razdoblju 2023. – 2030. godina ostvariti sljedeće razvojne ciljeve povezane s poljoprivredom i ruralnim prostorom.

4.4.1. Prioritet intervencije: Opći uvjeti za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja

U ruralnim područjima Grada je, prema popisu stanovnika iz 2021. godine, živjelo 4.551 ili 34,93% ukupnog broja stanovnika, a u ruralnim naseljima nalazi se 2.644 ili 41,80% stambenih jedinica. Ruralni prostor, dakle, čini značajan dio prostora Grada kao jedinice lokalne samouprave. Ruralnim područjima Grada je potrebna potpora i intervencija kako bi se iskoristile sve razvojne mogućnosti s kojima ovaj prostor raspolaže. Ako se ne stvore opći uvjeti za ubrzani razvoj te ako se ne iskoriste mogućnosti koje pružaju zajedničke politike poticanja razvoja poljoprivrede kao gospodarske grane te ruralnog razvitka EU, ruralni prostor na području Grada će doživjeti negativne demografske promjene.

Za ruralne prostore Grada potrebno je oblikovati okvirne uvjete koji pružaju prilike stanovnicima tog prostora za pristup obrazovanju, radu, prosperitetu, životu, zdravlju, prirodi i kulturi – bez obzira na to gdje živi. Kako bi osjetno poboljšao životni položaj ljudi u ruralnim područjima, zajedničke poljoprivrede politike i politike ruralnog razvoja, u suradnji s vladom Republike Hrvatske su osmislile odgovarajuće politike i oblikovale fondove koji se mogu koristiti za te namjene.

Osim mjera i projekata koji se financiraju iz europskih i nacionalnih izvora, Grad za razvoj ruralnih prostora osigurava godišnje oko 850.000,00 kuna potpora PG-ovima iz vlastitog proračuna. Grad će u budućnosti nastaviti potporama iz vlastitog proračuna podupirati PG-ove, ali će također osiguravati opće uvjete za razvoj ruralnih prostora, koji se posebno odnose na:

- **Prostorno planiranje** i definiranje područja za specifične oblike poljoprivredne proizvodnje s naglaskom na intenzivnoj proizvodnji i „pametnoj poljoprivredi“;
- **Izgradnju komunalne, digitalne, energetske i cestovne infrastrukture** do manjih naselja na svom području kao temeljnih pretpostavki za ubrzani razvoj poljoprivrednih djelatnosti;
- **Izgradnju sustava navodnjavanja** na svom području, kao nastavak središnjeg sustava navodnjavanja na razini Zagrebačke županije; te
- **Uspostavljanje organizacijskih pretpostavki** unutar gradske uprave za podršku projektima koje pokreću privatni investitori u ruralnim područjima Grada.

4.4.2. Prioritet intervencije: Poljoprivredna infrastruktura, inovacije i radna mjesta

Poljoprivrednici i stočari ovise o pouzdanoj i kvalitetnoj infrastrukturi za isporuku svojih proizvoda i proširenje poslovanja. Nepostojeći ili zastarjeli infrastrukturni ili logistički sustavi te nedostatak raspoložive radne snage stvaraju prepreke za razvoj poljoprivredne proizvodnje.

Poljoprivredna infrastruktura prvenstveno uključuje **široki raspon javnih usluga** koje olakšavaju proizvodnju, nabavu, preradu, očuvanje i trgovinu poljoprivrednih proizvoda. Agro-ekonomisti najčešće poljoprivrednu infrastrukturu grupiraju u nekoliko širokih kategorija:

- **Fizička infrastruktura:** prometnice, transport, skladištenje, prerada poljoprivrednih proizvoda, dozrijevanje i čuvanje, i sl.;
- **Infrastruktura temeljena na resursima:** vodoopskrba, irigacija, navodnjavanje, energija i sl.;
- **Institucionalna infrastruktura:** istraživanja i razvoj, širenje inovacija, telekomunikacijske i digitalne usluge, savjetodavne usluge, profesionalne usluge (knjigovodstvo, pravne usluge, veterinarske usluge), marketinške usluge, financijske usluge i sl.; te
- **Infrastruktura na strani inputa proizvodnje:** dostupnost sjemena, poljoprivredne opreme, agro-kemijskih sredstava, umjetnih gnojiva i sl.

U pogledu **fizičke infrastrukture**, analiza sadašnjeg stanja je pokazala da je prometna infrastruktura na području Grada, uključujući ruralna naselja, vrlo dobro razvijena. Gradsko područje je vrlo dobro povezano cestovnim prometnicama i željeznicom s metropolitanskim područjem grada Zagreba, te dalje prema velikim tržištima poljoprivrednih proizvoda u Srednjoj Europi. Povezanost ruralnih naselja s naseljem

Ivanić-Grad je također vrlo dobra. Međutim, ostala poljoprivredna infrastruktura nije razvijena. Ne postoji infrastruktura za otkup, skladištenje i sazrijevanje proizvoda.

Početkom 1980-ih je na području tadašnje Općine Ivanić-Grad, današnjeg Grada, proveden ambiciozan plan melioracije i komasacije poljoprivrednih područja uz Savu te izgradnje stočarskih farmi i izgradnje skladišno-logističke infrastrukture. Plan modernizacije poljoprivredne infrastrukture na području Ivanić-Grada je proveo agroindustrijski kombinat "Agroposavina". Plan je financiran kreditima Svjetske banke. Silosi za skladištenje žitarica i hladnjača za skladištenje i preradu voća su bili najvažniji infrastrukturni objekti. Izgrađena poljoprivredna infrastruktura omogućila je snažan razvoj poljoprivredne proizvodnje na području Ivanić-Grada, podjednako u okviru društvenog poduzeća „Agroposavine” kao i njenih kooperanata, privatnih zemljoposjednika.

Početkom tranzicijskog procesa je privatno poduzeće Agrokor d.d., u vlasništvu Ivice Todorica, preuzelo većinu poljoprivredne infrastrukture. Koncern Agrokor, niti njegov pravni slijednik Fortenova grupa nisu provodili značajnija ulaganja na području Grada. Postojeća poljoprivredna infrastruktura, izgrađena 1980-ih, je tako u vrlo lošem stanju. **Nedostatak suvremene skladišno-logističke infrastrukture i prerađivačkih pogona na području Grada predstavlja najveću prepreku razvoju poljoprivrede i ruralnih naselja. U ovom području je nužna intervencija Grada.**

Poljoprivredna infrastruktura **koja se odnosi na glavne resurse**, je zadovoljavajuća. Projektima irigacije i komasacije iz 1980-ih je trajno riješen problem poplavnih voda i okrupnjavanja zemljišnih posjeda do granice do koje je tada bilo moguće. Daljnje okrupnjavanje zemljišnih posjeda nije realističan scenarij niti je nužan u kontekstu strateškog opredjeljenja razvoja intenzivne poljoprivredne proizvodnje i „pametne poljoprivrede” kojima za učinkovitu proizvodnju nisu nužne velike površine zemlje kao primarnog faktora proizvodnje.

U lipnju 2020. godine pokrenut je projekt „Razvoj vodno-komunalne infrastrukture aglomeracije Ivanić-Grad” kojim će se uz potporu Europskog fonda za regionalni razvoj u visini od 66% ukupne investicije (Kn 357,8 milijuna) izgraditi vodoopskrbna infrastruktura i odvodnja oborinskih i otpadnih voda na području Grada.

Zagrebačka županija pokrenula je projekt izgradnje magistrinog sustava navodnjavanja poljoprivrednih površina. Područje Grada nije obuhvaćeno ovim projektom, ali će biti moguće komplementarnim projektom izgradnje lokalne mreže osigurati navodnjavanje. Voda, kao jedan od najvažnijih resursa suvremene intenzivne poljoprivredne proizvodnje, nije do sada (štoviše, provodila se irigacija) pa tako niti u budućnosti neće biti nedostajući činitelj poljoprivredne proizvodnje na gradskom području.

Poljoprivredna infrastruktura povezana s osnovnim resursima za poljoprivrednu proizvodnju je projektima iz 1980-ih te projektima koji se provode uz potpore europskih strukturnih fondova je razvijena do razine koja će omogućiti dinamičan razvoj poljoprivredne proizvodnje u budućnosti.

Institucionalna infrastruktura nije zadovoljavajuća. Veliki broj malih PG-a ne raspolaže vlastitim znanjem koje bi omogućilo učinkovitu proizvodnju. Prije početka tranzicije mali PG-ovi su uspostavljali kooperantske odnose s tadašnjim poljoprivredno-prerađivačkim kombinatima koji su imali uspostavljene centre znanja i kompetencija. Kombinati (Agroposavina, PPK Zagreb) su suvremena znanja vezana uz poljoprivrednu proizvodnju preuzimali iz međunarodnih izvora te koristili za svoje potrebe i prenosili svojim kooperantima. Početkom tranzicije poljoprivredni kombinati su nestali, te s njima i izvori znanja koja su mogli koristiti mali proizvođači. Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske je 1991. godine osnovalo Poljoprivredno savjetodavnu službu (PSS) s ciljem stručne i savjetodavne pomoći malim poljoprivrednim proizvođačima. Iz PSS-a je 1997. godine osnovan Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu (HZPSS), koji je 2010. godine pripojen Hrvatskoj poljoprivrednoj komori. HZPSS se spojio sa Šumarskom savjetodavnom službom. Ministarstvo poljoprivrede je 2019. godine uspostavilo vlastitu Upravu za stručnu podršku razvoju poljoprivrede i ribarstva, javnu uslugu poljoprivrednim proizvođačima. Stalne promjene u javnoj poljoprivrednoj savjetodavnoj službi, kao centru za širenje znanja i novih tehnologija prema PG-ovima su smanjile učinkovitost ove javne usluge. Organizacija savjetodavne službe kao dio Ministarstva poljoprivrede ne zadovoljava potrebe malih PG-ova, te je u tom području nužna intervencija Grada. Ovom strategijom se planira transformacija poljoprivredne proizvodnje na području Grada od jednostavne ratarske i stočarske proizvodnje prema intenzivnoj („pametnoj“) proizvodnji povrća, cvijeća i bobičastog voća. Prilagodba malih PG-ova zahtjevima suvremene, pametne poljoprivredne proizvodnje zahtijeva prijenos znanja i novih tehnologija. U tom smislu nužno je osnivanje i izgradnja centra kompetencija za ovu proizvodnju koji bi ne samo prenosio znanja, već imao razvijenu skladišno-logističku infrastrukturu te nudio marketinško-prodajne usluge poljoprivrednim proizvođačima na području Grada.

Infrastruktura na strani inputa znači razvijenost opskrbe poljoprivrednih proizvođača mehanizacijom, agro-kemijskim sredstvima te ostalim inputima proizvodnje. Transformacija prema intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji će povećati potrebe malih proizvođača, te će u tom smislu biti nužno od strane Grada poticati privatna ulaganja u poljoprivredno-opkrbne centre u ruralnim područjima.

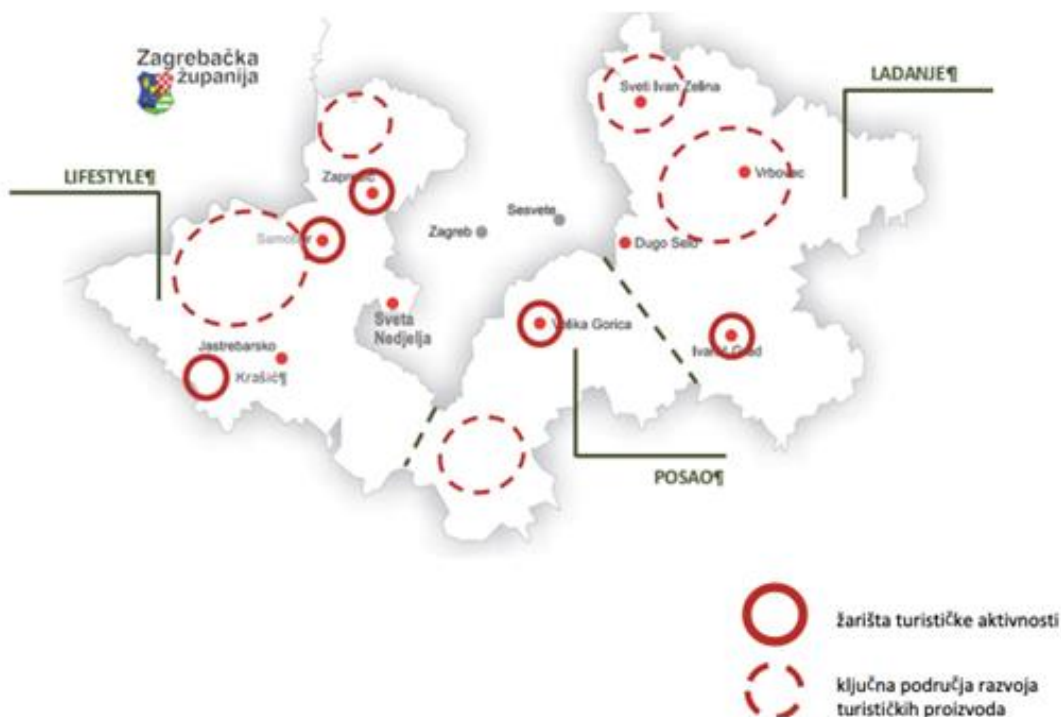
U okviru ovog prioriteta intervencije se u razdoblju 2023. – 2030. godina planiraju različite mjere i kapitalni projekti koje će pokretati Grad u cilju izgradnje poljoprivredne infrastrukture, širenja suvremenih poljoprivrednih znanja prema malim poljoprivrednim proizvođačima te preobrazbe OPG-ova u tržišno orijentirane proizvođače konvencionalne i eko/bio hrane.

4.4.3. Prioritet intervencije: Ruralni turizam – agroturizam

Ruralni turizam je ekonomska djelatnost koja obuhvaća pružanje različitih turističkih usluga u ruralnim (seoskim) područjima te daje značajan doprinos ekonomskom razvitku tih područja i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Seoski turizam je vrlo razvijen u europskim zemljama. Austrija, na primjer, raspolaže s oko 170.000 kreveta u PG-ima i smještajnim kapacitetima u seoskim naseljima koji omogućavaju ostvarivanje između 4,5 i 5,1 milijuna turističkih noćenja godišnje. Trajanje boravka ruralnih turista se kreće između 4 – 7 dana. Prihodi ponuditelja usluga ruralnog turizma se u Austriji kreću između 1,0 i 1,3 milijarde eura. Agroturizam je vrlo razvijen u Italiji, Francuskoj i Njemačkoj, te se ubrzano razvija u Mađarskoj, Češkoj, Poljskoj, Rumunjskoj i Bugarskoj.

Turizam u seoskim sredinama se u Jadranskoj Hrvatskoj ubrzano razvija. Pandemija COVID-19 je značajno utjecala na povećavanje potražnje za smještajnim kapacitetima u ruralnim sredinama. Značajno sporiji razvoj seoskog turizma se događa u Kontinentalnoj Hrvatskoj.

Slika 14: Shematski prikaz prostorne koncepcije razvoja turizma u Zagrebačkoj županiji

Izvor: Institut za turizam, Zagreb

Strategija turističkog razvoja Zagrebačke županije do 2025. godine iz 2016. godine, predviđa razvoj ruralnog turizma kao jedne od glavnih strateških sastavnica. U prostornoj koncepciji razvoja turističkih djelatnosti na području županije, ovaj dokument područje Grada smješta u „prostor zdravog ladanja”,

odnosno u prostor u kojem će se razvijati izletnički i stacionarni turistički proizvodi s naglaskom „na proizvode aktivnog odmora i **ruralnog turizma**, zdravstvenog turizma te turizma baštine“ (Slika 14).

Na području Grada, unatoč velikom potencijalu i strateškim opredjeljenjima na razni Županije, postoji samo jedan značajniji objekt ruralnog turizma s pružanjem usluga smještaja u turizmu – Agroturizam „Kezele“. Ovaj agro-turistički objekt ima 22 kreveta te je u 2020. godini ostvario oko 2.200 noćenja. Izgradnja smještajnih kapaciteta i ponude ruralnog turizma je jedan od razvojnih prioriteta u ruralnom prostoru.

Seoski turizam može biti vrlo važna komplementarna djelatnost OPG-ovima, te može otvoriti nova radna mjesta u ruralnom prostoru Grada. Spontani razvoj ruralnog turizma u kontinentalnim područjima Hrvatske, pa tako niti u Zagrebačkoj županiji i Ivanić-Gradu, nije dovoljno dinamičan te je ispod realnih potencijala. Zbog toga je potrebna intervencija Grada u sljedećim područjima:

- **Organizacijske pretpostavke i razvoj ljudskih potencijala** – unapređenje i daljnji razvoj destinacijskog menadžmenta, edukacija i prijenos znanja na OPG o potencijalima seoskog turizma, unapređenje eno-gastro ponude, organizacija različitih događaja kojima se potiče dolazak turista u ruralna područja, umrežavanje s ostalim JLS-ovima na području Zagrebačke Županije i gradom Zagrebom i sl.;
- **Razvoj ponude** – izgradnja smještajnih kapaciteta tipa kamp, poticanje OPG-a i ostalih zainteresiranih strana u ruralnim naseljima za ulaganja u smještajne kapacitete tipa „smještaj u kućanstvu“ i mini-hotele, poticanje ponuđača ugostiteljskih usluga na razvoj ponude koja će se temeljiti na autohtonoj lokalnoj hrani i piću (autentična eno-gastro ponuda) i sl.;
- **Prodaja i marketing** – uspostavljanje organizacije za digitalni marketing i prodaju usluga seoskog turizma na području Grada, uspostavljanje digitalne (*e-commerce*) platforme za marketing i prodaju, izgradnja prodajnih kanala kroz povezivanje s gradom Zagrebom.

4.4.4. Prioritet intervencije: Kvaliteta života i stanovanje

Nakon ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo EU, korisnicima na području Grada su postali dostupni europski strukturni i investicijskih fondovi, odnosno fondovi za poticanje regionalnog i ruralnog razvoja. Gradska uprava je uz sufinanciranje iz EU fondova uspješno realizirala nekoliko projekata u svojim ruralnim područjima, te na taj način utjecala na podizanje kvalitete života. Realizirani projekti se najvećim dijelom odnose na modernizaciju komunalne infrastrukture te modernizaciju i izgradnju objekata povezanih s pred-školskim odgojem i osnovno-školskim obrazovanjem.

Analiza snaga i slabosti, te prilika i prijetnji (SWOT analiza) je pokazala da je blizina grada Zagreba velika prednost i prilika za revitalizaciju i razvoj ruralnih područja Grada. Ovom strategijom su definirani strateški

prioriteti intervencije u području poljoprivrede i djelatnosti seoskog turizma. Osim ekonomskog razvitka i stvaranja radnih mjesta u ruralnom prostoru Grada, rezultati analize sadašnjeg stanja pokazuju, međutim, da je potrebno nastaviti intervenirati u području podizanja ukupne kvalitete života i stanovanja.

Iako u ruralnim područjima Grada postoje brojne stambene jedinice, nužno je za zadržavanje mladih ljudi i privlačenje talenata u ruralni prostor osigurati odgovarajuće nove stambene prostore koji odgovaraju suvremenim standardima i zahtjevima kvalitete života. U ovom području je nužna internacija Grada s ciljem osiguravanja stanovanja za mlade bračne parove i doseljene talente (stručnjake). U tom smislu je potrebno planirati projekte izgradnje novih stanova u vlasništvu Grada u ruralnim naseljima i/ili otkupa napuštenih kuća i odobravanja potpora za uređenje tih kuća za potrebe stanovanja prema suvremenim standardima.

Unapređenje kvalitete života znači da se u seoskim naseljima trebaju stvoriti uvjeti življenja kakve imaju stanovnici urbane sredine Ivanić-Grada. U cilju unaprjeđenja kvalitete života u ruralnim naseljima na području Grada potrebne su promjene u pristupu razvoju ruralnih područja na način kako ih definira OECD⁵ u svojim preporukama za ruralne politike iz 2019. godine pod nazivom „Ruralni prostor 3.0 – ruralne politike orijentirane prema ljudima” (Slika 15).

Slika 15: Ruralni prostor 3.0 – pristup unapređenju kvalitete života u ruralnom prostoru

	Stara paradigma	Nova paradigma (2006)	Nova paradigma Rural 3.0
Ciljevi	Izjednačavanje	Konkurentnost	Podizanje kvalitete života kroz: i) ekonomski razvoj; ii) društveni razvoj; iii) kvalitetu okoliša.
Definicija ruralnog prostora	Naselja s malim brojem stanovnika	Nezavisno od broja stanovnika	Tri tipa ruralnih naselja: i) unutar urbanih lokalnih jedinica; ii) blizu urbanih prostora; iii) udaljena naselja od urbanih prostora.
Uključene strane	Poljoprivrednici i Ministarstvo poljoprivrede	Sve razine vlasti, ministarstva, lokalni akteri	Javni sektor – sve razine vlasti; Privatni sektor – poduzeća i organizacije proizvođača; Nevladine organizacije.
Naglasak	Poticanje poljoprivrede	Poticanje svih sektora	Integralni pristup ruralnom razvoju
Alati	Subvencije farmerima	Poticaji ulaganjima	Različite potpore svim akterima
Pristup	Odozgora prema dolje	Odozdo prema gore	Integrirani dvosmjerni pristup

Izvor: OECD – Rural 3.0 Highlights

Kvalitetu isporuke usluga, javnih i privatnih, u ruralnim područjima Grada je nužno unaprijediti u budućem razdoblju kako bi se podigla ukupna kvaliteta života. U ovom području je potrebna intervencija Grada, koja

⁵ OECD: RURAL 3.0: PEOPLE CENTRED RURAL POLICY – POLICY HIGHLIGHTS, dostupno na: <https://www.oecd.org/rural/rural-development-conference/documents/Rural-3.0-Policy-Highlights.pdf>

će se osloniti na strategije i politike EU za poticanje ruralnog razvoja. Unapređivanje ruralnih usluga treba slijediti strateški okvir koji je prikazan na Slici 16.

Slika 16: Strateški okvir za unapređenje ruralnih usluga

Razmjestiti pružatelje usluga u ruralni prostor	Približavanje pružatelja usluga korisnicima usluga u ruralnom području omogućava povećavanje učinkovitosti i kvalitete ruralnih usluga i snižava troškove podjednako za pružatelje tako i za korisnika
Spajanje sličnih usluga	Spajanjem sličnih ili supstitutivnih usluga i pružatelja se povećava efikasnost i smanjuju troškovi
Osigurati mobilnost	Pružanje usluga je potrebno digitalizirati i osigurati mobilnost. Tipični primjeri su mobilna primarna zdravstvena i socijalna zaštita, mobilna veterinarska služba, mobilna opskrba drvenim potrepštinama starijih kućanstava u ruralnom prostoru i sl.
Pružanje usluga od strane lokalne zajednice	Poticati razvoj pružanja ruralnih usluga od same lokalne zajednice. Tipični primjeri su: dobrovoljna vatrogasna društva, udruge, ruralna kulturno-umjetnička društva (pružaju kulturne usluge), prodavaonice u vlasništvu lokalnih zadruga ili proizvođačkih organizacija i sl.
Digitalizacija	Iskoristiti mogućnosti koje pružaju digitalne tehnologije za unapređenje ruralnih usluga („pametno selo“), podjednako na strani pružanja kao i na strani potražnje i naručivanja

Izvor: <https://www.oecd.org/cfe/regionaldevelopment/service-delivery-in-rural-areas.htm>

4.4.5. Prioritet intervencije: Energija i očuvanje okoliša

Podizanje ukupne kvalitete življenja u ruralnim prostorima Grada uključuje podizanje energetske učinkovitosti i zaštite okoliša.

Ubrzavanje ekonomskog razvitka ruralnih područja Grada će otvoriti pitanje **opskrbe energijom**. Sadašnja situacija pokazuje da se ruralna naselja opskrbljuju električnom energijom putem tradicionalnih elektro-opkrbnih mreža iz udaljenih energana. Ovakav se pristup u EU proteklih godina mijenja u korist lokalne proizvodnje i lokalne potrošnje energije iz obnovljivih izvora. U tom smislu se kućanstva u ruralnim prostorima potiču na ulaganja u proizvodnju električne i toplinske energije iz energije sunca, vode i poljoprivredne biomase ili bioplina. EU će u narednom razdoblju posebno poticati transformaciju prema obnovljivom izvorima. Pri tome veliku ulogu imaju lokalne jedinice i njihova komunalna poduzeća koja postaju nositelji ove transformacije.

Zaštiti ruralnog okoliša se posljednjih godina u EU posvećuje velika pozornost. Promjene u ruralnim prostorima rezultiraju brojnim okolišnim problemima, poput napuštanja i devastacije stambenih jedinica, zagađenja okoliša kroz farmerske i stočarske djelatnosti, degradacije zemljišta, iscrpljivanje lokalnih prirodnih resursa, zagađenja vodotoka, gubitka biološke raznolikosti i povećavanja rizika po javno zdravlje. Iako je u tom pogledu na području Grada postignut značajan napredak, problemi zaštite okoliša su i dalje prisutni, te u tom smislu će biti potreban nastavak intervencije Grada i značajna ulaganja.

5. PROVEDBA STRATEGIJE RAZVOJA POLJOPRIVREDE I RURALNIH PODRUČJA GRADA DO 2030.

Ovaj dokument predstavlja plan razvoja sektora poljoprivrede i ruralnih prostora Grada, te je u tom smislu podređen „Planu razvoja grada – Ivanić-Grad pametan grad 2027”. Implementacijska pravila, uloge i odgovornosti za provođenje strateških dokumenata su opisani u tom dokumentu.

Odgovornost za provođenje ovog dokumenta preuzima Gradonačelnik osobno, koji dio svojih odgovornosti delegira na Upravni odjel za komunalno gospodarstvo, prostorno planiranje, gospodarstvo i poljoprivredu.

U ovom poglavlju su prikazane mjere i projekti implementacije ove strategije te inicijalni financijski okvir za njihovo provođenje.

5.1. Glavne mjere i provedbeni projekti

Područje intervencije: Opći uvjeti za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja

Prioritet intervencije	Stvaranje općih uvjeta za razvoj poljoprivrede i ruralnih prostora Grada
Cilj	Cilj 1.: Preobraziti i modernizirati poljoprivrednu djelatnost na području Grada – „pametna poljoprivreda“
Područje djelovanja	Prostorno planiranje
Mjera	Usklađivanje prostornih planova u ruralnim područjima Grada s ovom strategijom
Opis mjere	Za razliku od prostornog planiranja urbanih područja, planiranju ruralnog prostora, posebno detaljnom planiranju ruralnih naselja se najčešće posvećuje nedovoljna pozornost. Planiranje ruralnog prostora ima ključnu ulogu u razvoju održivih puteva za ruralno gospodarstvo, osobito u koordinaciji prostornih i teritorijalnih dimenzija ruralnog razvoja. Prostorne planove Grada je u tom kontekstu potrebno prilagoditi strateškim odrednicama iz ovog dokumenta te osigurati prostorne pretpostavke za implementaciju strateških mjera i razvojnih projekata.
Očekivani učinci	Detaljno isplaniran ruralni prostor Grada kao jedan od općih uvjeta za ulaganja privatnih ekonomskih aktera u tom prostoru i ubrzanje razvoja poljoprivrede i ruralnih područja
Procjena vrijednosti	EUR 150.000
Vremenski okvir provedbe	2024. – 2025. godina

Prioritet intervencije	Stvaranje općih uvjeta za razvoj poljoprivrede i ruralnih prostora Grada
Cilj	Cilj 1.: Preobraziti i modernizirati poljoprivrednu djelatnost na području Grada – „pametna poljoprivreda”
Područje djelovanja	Ruralna infrastruktura / infrastruktura resursa
Projekt	Razvoj ruralne infrastrukture i sustava navodnjavanja poljoprivrednih površina
Opis mjere	Grad je u suradnji s komunalnim poduzećem Zagrebačke županije i uz sufinanciranje iz EU fondova pokrenuo aglomeracijski projekt modernizacije vodo-opskrbe te odvodnje oborinskih i otpadnih voda. Također je u tijeku realizacija projekta izgradnje širokopojasnog kablenskog pristupa Internetu. Prometna i energetska infrastruktura je zadovoljavajuće razvijena. Za razvoj intenzivne poljoprivredne proizvodnje u zatvorenim prostorima (staklenici, plastenici) te na otvorenim površinama, nužno je osigurati dostupnost vode kao najvažnijeg prirodnog resursa za „pametnu poljoprivredu”. Zagrebačka županija planira izgradnju magistralnog sustava navodnjavanja. Intervencija Grada je potrebna u izgradnji mreže navodnjavanja do područja koja će biti prostornim planiranjem određena za razvoj intenzivne poljoprivredne proizvodnje.
Očekivani učinci	Osigurano navodnjavanje poljoprivrednih površina za intenzivnu proizvodnju
Procjena vrijednosti	EUR 500.000
Vremenski okvir provedbe	2024. – 2025. godina

Prioritet intervencije	Stvaranje općih uvjeta za razvoj poljoprivrede i ruralnih prostora Grada
Cilj	Cilj 1.: Preobraziti i modernizirati poljoprivrednu djelatnost na području Grada – „pametna poljoprivreda”
Područje djelovanja	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva
Mjera	Poticanje preobrazbi i modernizacija obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
Opis mjere	Na gradskom području registrirano je 890 poljoprivrednih gospodarstava. Najveći dio gospodarstava raspolaže poljoprivrednim površinama do 3 ha na kojima se bave ratarskom proizvodnjom. Na malim površinama nije moguće organizirati ekonomski racionalnu ratarsku proizvodnju. Ovim dokumentom se predviđa transformacija poljoprivrednih gospodarstava prema proizvodnji koja intenzivno koristi poljoprivredno zemljište u zatvorenom ili na otvorenom prostoru. Grad će iz svog proračuna financirati mjere za poticanje ulaganja u intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju te transformaciju OPG-a od ratarske prema proizvodnji povrća, bobičastog voća i cvijeća namijenjenog tržištu Zagreba.
Očekivani učinci	Najmanje 10 OPG-a koji se bave intenzivnom proizvodnjom povrća, voća i cvijeća na zatvorenim i otvorenim površinama
Procjena vrijednosti	EUR 2.000.000
Vremenski okvir provedbe	2024. – 2030. godina

Područje intervencije: Poljoprivredna infrastruktura, inovacije i radna mjesta

Prioritet intervencije	Poljoprivredna infrastruktura
Cilj	Cilj 1.: Preobraziti i modernizirati poljoprivrednu djelatnost na području Grada – „pametna poljoprivreda”
Područje djelovanja	Institucionalna infrastruktura
Projekt	Osnivanje centra kompetencija za „pametnu poljoprivredu”
Opis mjere	Za razliku od tradicionalne ratarske proizvodnje, razvoj intenzivne poljoprivredne proizvodnje i „pametne poljoprivrede” je povezan s visokom razinom potrebnog znanja. Preobrazbu OPG-a prema intenzivnoj proizvodnji treba pratiti proces širenja znanja. U tom kontekstu će Grad intervenirati s osnivanjem Centra kompetencija za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju kao institucionalna infrastruktura koja će pomoći.
Očekivani učinci	Najmanje jedno poduzeće u području digitalnih tehnologija koje će pružati usluge razvoja aplikativnih rješenja za „pametnu poljoprivredu” Najmanje pet OPG-a koji će svoje poslovanje temeljiti na „pametnoj poljoprivredi” i primjeni digitalnih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji
Procjena vrijednosti	EUR 200.000
Vremenski okvir provedbe	2024. godina

Prioritet intervencije	Poljoprivredna infrastruktura
Cilj	Cilj 2.: Iskoristiti poljoprivredne potencijale za ubrzavanje ukupnog razvoja i stvaranja novih radnih mjesta
Područje djelovanja	Poljoprivredna infrastruktura
Projekt	Izgradnja javne logističke infrastrukture
Opis mjere	Nedostatak skladišta i hladnjača te logističke infrastrukture, kakva je postojala na području Grada prije početka tranzicije i nestanka s tržišta poljoprivrednog kombinata Agroposavina, predstavlja prepreku za transformaciju OPG-a prema intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Grad će intervenirati s projektom izgradnje javnog logističko-skladišnog centra s hladnjačom i opremom (pakirnicom) za pripremu povrća, voća i cvijeća za tržište. Ova će javna infrastruktura biti dostupna malim OPG-ovima koji će se transformirati prema intenzivnoj proizvodnji.
Očekivani učinci	Izgrađen logističko-skladišni centar s manjom hladnjačom i pakirnicom za povrće i cvijeće
Procjena vrijednosti	EUR 1.500.000
Vremenski okvir provedbe	2024. – 2025. godina

Područje intervencije: Ruralni turizam / agroturizam

Prioritet intervencije	Ruralni turizam
Cilj	Cilj 2.: Iskoristiti poljoprivredne potencijale za ubrzanje ukupnog razvoja i stvaranja novih radnih mjesta
Područje djelovanja	Turistička infrastruktura
Projekt	Izgradnja kampa i razvoj difuznog smještaja turista u ruralnom području Grada
Opis mjere	Razvoj turizma u ruralnom području Grada i transformacija OPG-a prema agro-turizmu predstavlja značajan razvojni potencijal. U cilju ubrzanja razvoja turizma u ruralnom području Grad će intervenirati kroz: • Osiguravanje lokacije za izgradnju turističkog centra s kampom na području prema rijeci Savi; • Izgradnju potrebne infrastrukture za izgradnju turističkog centra i kampa; • Uspostavljanje posebne organizacijske jedinice u TZ Ivanić-Grad za poticanje transformacije OPG-a prema agro-turizmu.
Očekivani učinci	Izgrađen turistički centar s kampom u jednom od ruralnih naselja na području Grada Uspostavljena institucionalna podrška za razvoj agro-turizma
Procjena vrijednosti	EUR 500.000
Vremenski okvir provedbe	2024. – 2025. godina

Područje intervencije: Kvaliteta života i stanovanje

Prioritet intervencije	Kvaliteta života i stanovanje
Cilj	Cilj 3.: Unaprijediti kvalitetu života u ruralnim naseljima Grada i osigurati dugoročnu održivost – „pametno selo”
Područje djelovanja	Kvaliteta života
Projekt	Uređenje društvene infrastrukture i javnih površina
Opis mjere	U okviru razvojnog koncepta „pametnog sela”, te u cilju zadržavanja stanovnika u ruralnom prostoru i privlačenja novih stanovnika s profesijama koje će biti nužne za razvoj ruralnih područja (talenti), potrebno je unaprijediti postojeću društvenu infrastrukturu. Grad će planirati projekt unapređenja društvene infrastrukture i uređenja javnih površina kroz sljedeće aktivnosti: • Preuređenje postojećih objekata u društvene domove u seoskim naseljima u kojima će se koncentrirati ponuda ruralnih usluga; • Izgradanja dječjih igrališta, parkova i zelenih površina u ruralnim naseljima; te • Uljepšavanje naselja na konceptu „lijepa posavska sela”.
Očekivani učinci	Uređeni društveni domovi i centri pružanja ruralnih usluga u svim seoskim naseljima Uređeni parkovi i dječja igrališta u svim ruralnim naseljima Uređene zelene površine i javne površine Uređene pješačke i biciklističke staze u svim ruralnim naseljima
Procjena vrijednosti	EUR 2.700.000
Vremenski okvir provedbe	2024. – 2030. godina

Prioritet intervencije	Kvaliteta života i stanovanje
Cilj	Cilj 3.: Unaprijediti kvalitetu života u ruralnim naseljima Grada i osigurati dugoročnu održivost – „pametno selo”
Područje djelovanja	Stanovanje
Projekt	Uređenje napuštenih kuća za stanovanje mladih bračnih parova i talenata
Opis mjere	U ruralnim područjima Grada postoji značajan broj zapuštenih i napuštenih kuća / stambenih jedinica koje je potrebno iskoristiti za stanovanje mladih bračnih parova i privlačenje talenata. Spontano uređivanje starih i napuštenih privatnih kuća / stambenih jedinica se odvija usporeno. Nužna je intervencija Grada koji će otkupljivati ove zgrade i preurediti za potrebe stanovanja mladih bračnih parova i talentiranih profesionalaca koji su potrebni za ubrzanje razvoja. Nakon uređivanja, Grad će te stambene jedinice zadržati u svom vlasništvu te iznajmljivati po povoljnim uvjetima i/ili prodavati na tržištu.
Očekivani učinci	Uređeno najmanje 50 kuća
Procjena vrijednosti	EUR 4.000.000
Vremenski okvir provedbe	2024. – 2030. godina

Područje intervencije: Energija i očuvanje okoliša

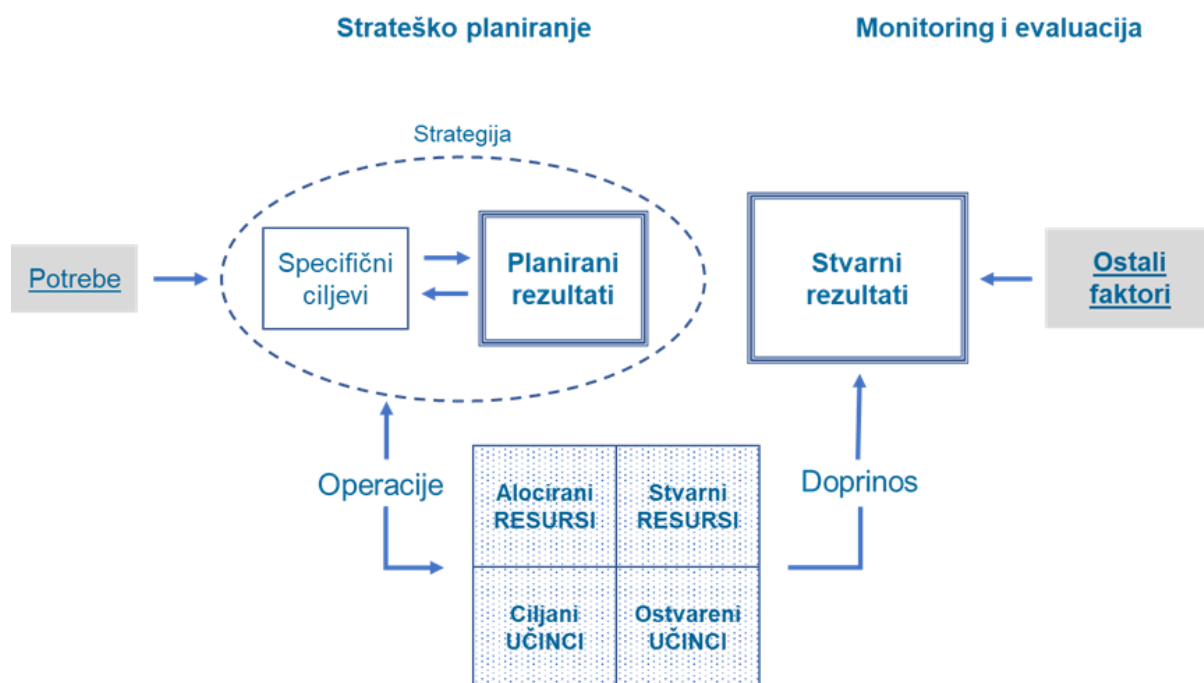
Prioritet intervencije	Energija i očuvanje okoliša
Cilj	Cilj 4.: Očuvati ruralna područja Grada i zaštititi okoliš
Područje djelovanja	Energija
Projekt	Energetska tranzicija ruralnih naselja
Opis mjere	U narednom strateškom razdoblju do 2027. godine, politike regionalnog i ruralnog razvoja EU se usredotočuju na digitalizaciju, očuvanje okoliša, zelenu ekonomiju i energetska tranziciju prema višoj razini korištenja energije iz obnovljivih izvora. Ruralna područja, osobito u kontekstu ubrzanog razvoja, raspolažu s velikim potencijalom obnovljivih izvora energije: šumske biomase, poljoprivredne biomase, energije vjetra i energije sunca. Grad će intervenirati u ovom području u cilju poticanja poljoprivrednih gospodarstava na ulaganja u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora.
Očekivani učinci	Najmanje 50% ukupnih energetske potrebe u ruralnim naseljima zadovoljeno lokalnom proizvodnjom iz obnovljivih izvora
Procjena vrijednosti	EUR 4.000.000
Vremenski okvir provedbe	2024. – 2030. godina

Prioritet intervencije	Energija i očuvanje okoliša
Cilj	Cilj 4.: Očuvati ruralna područja Grada i zaštititi okoliš
Područje djelovanja	Okoliš
Projekt	Uspostava sustava ranog prepoznavanja incidenata u okolišu
Opis mjere	Uz daljnji razvoj na izgradnju sustava odvojenog prikupljanja otpada, Grad će izgraditi digitalni sustav ranog prepoznavanja incidenata u okolišu te tako preventivno djelovati u zaštiti okoliša. Ovaj sustav bi se sastojao od: • Razvoj sustava odvojenog prikupljanja otpada i izgradnje mobilnih reciklažnih dvorišta u ruralnim naseljima; • Uspostavljanje službe eko-redarstva; • Izgradnja sustava digitalnog video nadzora nad točkama u ruralnom prostoru u kojima se ponavljaju incidenti u okolišu.
Očekivani učinci	Uspostavljen integralni i digitalizirani sustav ranog prepoznavanja mogućih incidenata u okolišu
Procjena vrijednosti	EUR 400.000
Vremenski okvir provedbe	2024. – 2025. godina

6. OVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Evaluacija je proces sustavnog i objektivnog ocjenjivanja napretka implementacije projekata i učinkovitosti projekata nakon njihovog završetka. Procesom evaluacije se ocjenjuju podaci i informacije u cilju pripremanja izvještaja za donositelje strateških odluka (Slika 17).

Slika 17: Prikaz odnosa procesa strateškog planiranja i evaluacije

Izvor: Europska komisija – Vodič za monitoring i evaluaciju

Evaluacija pomaže u donošenju zaključaka u vezi četiri najvažnija aspekta intervencije:

- Strateškog značaja intervencije (projekta),
- Efikasnosti korištenja resursa,
- Učinku intervencije na ostvarenje postavljenih strateških ciljeva,
- Dugoročnoj održivosti intervencije (projekta).

Evaluacija mora pronaći odgovore na sljedeća pitanja:

- Je li intervencija ostvarila planirane učinke?
- Ukoliko su učinci ostvareni, koliki je učinak intervencije, pozitivan ili negativan?
- Zašto intervencija proizvodi planirane (i neplanirane) učinke?

Informacije koje su prikupljene u vezi s gornjim aspektima monitoringa predstavljaju bazu za evaluacijsku analizu.

Planirani rezultati (indikatori) moraju biti:

- Povezani sa strateškim planom razvoja – moraju obuhvatiti samu suštinu rezultata intervencije koja se planira,
- Normativni – moraju imati jasnu normativnu interpretaciju o smjeru kretanja i rezultatu,
- Robusni – moraju biti pouzdani i statistički potvrđeni,
- Prikupljeni na vrijeme – indikatore koje nije moguće statistički obuhvatiti u realnom vremenu ne treba planirati.

Ex-ante evaluacija provodi se na početku procesa strateškog planiranja lokalnog razvoja. Tokom implementacije se provodi evaluacija napretka implementacije i projektnih aktivnosti. Na kraju strateškog razdoblja i početka novog izrađuje se ex-post evaluacija.

Vrsta evaluacije	Aktivnosti
PRETHODNA (Ex-ante evaluacija)	• Provjera realističnosti i izvedivosti strateških ciljeva i projekata • Provjera fiskalnih (financijskih) kapaciteta Grada u odnosu na financijske aspekte planiranih projekata • Izvještaj o ex-ante evaluaciji
PERIODIČNA (Interim evaluacija)	• Kontrola napretka projekata • Izrada redovnih periodičnih izvještaja o napretku implementacije plana razvoja
NAKNADNA (Ex-post evaluacija)	• Analiza pojedinačnih projekata i njihovih učinaka • Ocjena strateškog plana i njegove implementacije u cjelini • Analiza ključnih faktora uspjeha / neuspjeha • Rekapitulacija naučenih lekcija

Monitoring je sustavni i rutinski proces prikupljanja podataka i informacija iz projekata kojim se implementira plan razvoja, sektorska strategija, odnosno bilo koji akt strateškog planiranja i upravljanja razvojem. Monitoring sustav se sastoji od:

- Praćenja efikasnosti upotrebe resursa i ostvarivanja prethodno postavljenih projektnih ciljeva i pokazatelja,
- Prikupljanja iskustvenih podataka s ciljem korekcija projektnih aktivnosti i unapređenja prakse strateškog planiranja razvoja i projektnog vođenja u budućnosti,
- Prikupljanja informacija za proces evaluacije.

Monitoring je proces koji se uspostavlja u fazi izrade i traje za vrijeme trajanja implementacije plana razvoja. Monitoring predstavlja provjeru napretka implementacije i projektnih aktivnosti u odnosu na plan. Proces monitoringa sastoji se od dvije komponente:

- Uspostavljanje sustava prikupljanja informacija – monitoring informacijskog sustava,
- Prikupljanje i obrada podataka.

Sistemske prikupljeni podaci se obrađuju i računaju se indikatori. Za proces monitoringa su važne sljedeće grupe ulaznih podataka:

- Financijski podaci – informacije o projektnim budžetima i informacije o utrošenim financijskim sredstvima,
- Empirijski (fizički) podaci – podaci iz kojih se računaju indikatori učinaka,
- Administrativni podaci – informacije o napretku projektnih radova (u kojoj fazi se projekt nalazi).

Cilj obrade podataka je transformacija kvantitativnih podataka u informacije koje su relevantne donositeljima odluka.

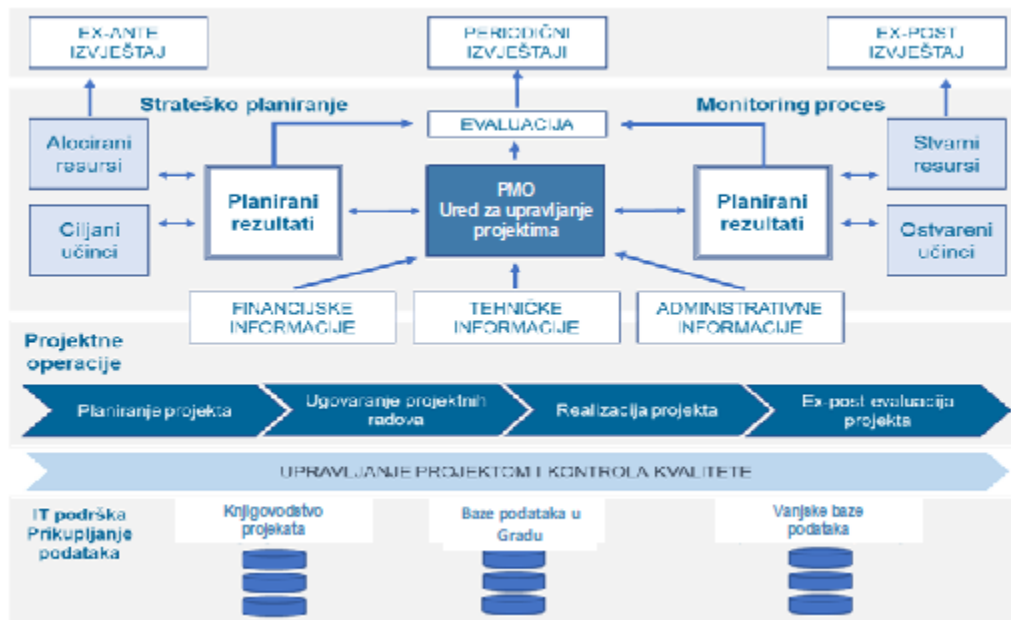
Gradska uprava je odgovorna za uspostavljanje procesa monitoringa i evaluacije. Unutar Gradske uprave uspostaviti će se centralni tim za upravljanje procesom implementacije predmetne Strategije.

Sustav monitoringa i evaluacije uspostavlja Gradska uprava, a sastoji se od četiri razine:

- Razina strateškog planiranja, upravljanja projektima implementacije i monitoringa,
- Razina pojedinačnih projekata implementacije,
- Razina evaluacije i izvještavanja,
- Razina prikupljanja podataka i IT podrška.

Centralno mjesto sustava monitoringa i evaluacije predstavlja ured / tim za upravljanje projektima za implementaciju (PMO) koji prikuplja kvantitativne i kvalitativne informacije iz pojedinačnih projekata, službi unutar Grada i vanjskih izvora (Slika 18).

Slika 18: Sustav monitoringa

Izvor: T&MC Group

Implementacijski projekti se pojedinačno planiraju, imaju svoj projektni tim, projektnu organizaciju i kontrolu kvalitete projektnih radova. Za pojedinačne implementacijske projekte vodi se projektno knjigovodstvo kako bi se prikupili kvantitativni podaci. Kvalitativne informacije u samom projektu prikuplja projektni management. Na razini evaluacije provodi se evaluacijski proces koji se najčešće eksternalizira. Evaluatori izrađuju *ex-ante* i *ex-post* izvještaje, dok periodične izvještaje izrađuje PMO. Za sustav monitoringa i evaluacije potrebno je osigurati adekvatnu digitalnu opremu.

SLIKE

Slika 1: Područje Grada i gradska naselja	4
Slika 2: Strateški ciljevi i razvojne potrebe sektora poljoprivrede	8
Slika 3: Pregled očekivanih učinaka Strategije razvoja poljoprivrede do 2030.	9
Slika 4: Financijski okvir za SP ZPP 2023 – 2027.	10
Slika 5: Program razvoja ekološke poljoprivrede u Zagrebačkoj županiji do 2030. g. – akcijski plan: prioriteti i očekivani rezultati.....	12
Slika 6: Prikaz poljoprivrednih i šumskih površina Grada	16
Slika 7: Natura 2000 u Gradu Ivanić-Gradu: Sava i Žutica.....	17
Slika 8: Tradicijska arhitektura na području Grada.....	26
Slika 9: Imanje Stara Marča	27
Slika 10: Vinski podrum – Seoski turizam Kezele	28
Slika 11: Kuća za odmor – Seoski turizam Kezele	28
Slika 12: Sportska dvorana, naselje Posavski Bregi.....	31
Slika 13: Specifični strateški ciljevi ZPP EU nakon 2023. godine	33
Slika 14: Shematski prikaz prostorne koncepcije razvoja turizma u Zagrebačkoj županiji	41
Slika 15: Ruralni prostor 3.0 – pristup unapređenju kvalitete života u ruralnom prostoru.....	43
Slika 16: Strateški okvir za unapređenje ruralnih usluga	44
Slika 17: Prikaz odnosa procesa strateškog planiranja i evaluacije	57
Slika 18: Sustav monitoringa.....	60

TABLICE

Tablica 1: Pregled veličine populacije, površine i gustoće naseljenosti naselja Grada (Popis 2021.).....	14
Tablica 2: Prirodni poljoprivredni potencijal Grada – površine	15
Tablica 3: Površina ARKOD čestica prema namjeni po naseljima na području Grada u 2022. g.	19
Tablica 4: Pregled kategorija veličine poljoprivrednih parcela u Gradu u 2022. g.	21
Tablica 5: Pregled broja domaćih životinja u Gradu u 2022. g.	22
Tablica 6: Količina isporučenog kravljeg mlijeka i ukupan broj isporučitelja mlijeka tijekom 2021. godine u Gradu .	23
Tablica 7: Drvna zaliha i prirast po vrstama drveća u šumskom kompleksu Žutica, 2018. g.	25
Tablica 8: Obrazovna struktura nositelja PG-a u Gradu u 2022. g.	30